

KÖLÖNLETS

KELTÉS:

Egy tétel 24 korona.
Egy tétel 2 korona.

KELTÉS:

Egy tétel 24 korona.
Egy tétel 2 k. 40 f.

KELTÉS:

4-banban postai sor egyenlő 20 f.,
minden következőnél 15 f. 40 f.

Magyar sor 40 f. 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1904.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Staubert József.

Kedd, január 5.

Mai számunk főbb közleményei:

Venerelők: Az elfelejtett ipar.
A képviselőház ülése.
Khuen-Héderváry és Vancsó.
A város szerszámmal.
Újabb rendelet a sorozásra.
Harc a gyermekért.
Vád alá helyezett jegyző.
A társaságok tölke.
Két előzetes.
A máhó kártya-differenciája.
Szociálata gondolatok.
A hadügyminiszter a biléki szendőlése.
A karzat az obstruclóban.
Két gyilkos.
Tárcs: A székelők és a magyar ipar. kta:
Bedő Árpád dr.
Regény-Csarnok: Az Antikrisztus esedél.
Ira: Lagerlöf Zelmá.

Az elfelejtett ipar.

Arad, január 4.

A fehér esztendő, a hogy egy tudós egyetemi professzor a mult esztendőt nevezte, a melyben egyetlen egy törvényt se hoztak, a legféhérebb volt azon a részen, a hol az ipar érdekében való intézkedéseknek, intézményeknek kellene lennie. Az előző években szép jelszavakban kibontakozott az iparfejlesztési politika. A mikor arra került volna a sor, hogy a jelszavakat kézzel fogható dolgok kövessék, — az ipart egyszerűen elfelejtették. Vagy van különösebb nyoma annak, hogy a mult esztendőben a mértékadó ténye-

zők s első sorban a törvényhozás az iparra gondoltak?

Az igaz, néhányszor hangoztattuk az önálló vámterületet; — de azért még nem volt erőnk és akaratunk, hogy a közös vámterületen próbálkoztunk volna versenyre kelni.

Mert azzal, hogy export politikát akarunk üzni, hogy kiviteli prémiumokat adunk, Kinában gyarmatot és piacot szerzünk; azzal még nem megyünk mi, előbbre akik ipari szükségletünk kilenczted részét külföldről hozzuk, a kik magunk is a gyarmatnál nyomorultabb gyarmat vagyunk.

Az 1902. évről szóló statisztikai jelentés szerint, szövőipari árukért 451.3 millió korona ment külföldre, legtöbbször Ausztriába. Ezzel szemben 456.3 millió koronát tett kivitelünk gabonában és lisztben; vagyis más szóval, ha szövőipari cikkek mind itthon készülnének, akkor azt a pénzt, a melyet a gabonáért és a lisztért kaptunk, itthon fogyasztottuk, azzal házi iparunkat támogattuk volna.

Hiszen a magyar posztó- és vászon-szövőipart tulajdonképpen nem is kell megeremteni, mert az réges-régen is jó volt. Azt csak célirányos vámpolitikával és megfelelő kereskedelmi szerződésekkel kell biztosítani és rendszeresen tovább fejleszteni.

Igaz, hogy nálunk a magánvállalkozás bátortalan és gyöngé, a társadalom pedig

tehetetlen, itt tehát csupán erős állami beavatkozás segíthet, arra példát mutat azon kö.ülmény, hogy egyetlen fejlett iparunkat, a vas- és gépipart, az állami beavatkozás támasztotta fel halottaiból.

Hasonló módon, hogy ugyanis nem mint cél, hanem mint eszköz szolgáljon az állami vállalkozás, kellene életet önteni a szövőiparba. Egy-két nagyszabású, modern berendezésű állami posztó- és szövőgyár, néhány év alatt nevelne munkást, művezetőt, mérnököt a magyar szövőiparnak. Rászoktatná, rákényszerítené a kereskedőt és a vevőt a magyar árura. Bátorságot és bizalmat keltene a magán vállalkozásban, szóval megtenné mindazt, a mi a magyar szövőipar megizmosodásához szükséges — s a mit betelepített magyar-osztrák iparvállalatoktól, soha sem lehet reményleni.

Igazán csodálatos, hogy a magyar kereskedővilág és a magyar közönség általában, mily ridegen, mennyire tartózkodólag, sőt ellenszenvesen viseltetik a magyar ipar termékeivel szemben! Pedig egyedül ezekről függ a ha ai ipar fellendülése.

És mióta dolgozunk már, ezen érthetetlen előítélet leküzdésé? Kossuth már 1844-ben alapította több lelkes hölgy és hazafi közreműködésével a „Védegylet”-et, melynek célja volt kötelezni a tagokat, hogy lehetőleg csupán magyar ipari készítményeket használjanak. És mi volt az eredmény? Az, hogy az asszonyok egy-

A székelők és a magyar ipar.

Ira és az Aradi Székely Otthonban folyó hó 3-án délután tartott összejövetelen fölolvasta:

Bedő Árpád dr.

Ha belepillantunk nemzetünk történetébe s a jelenségek egymásutánját nem nézzük csak futó kíváncsisággal; láthatjuk azt, hogy a magyar nemzet ezer éves küzdelme minden egyéb volt, csak nem iparért való küzdelem. Iparáért a magyar még csak napjainkban kezd küzdeni.

A honfoglalás földet keresett. Mikor a föld megvolt; ennek területét kellett védeni a török-tatár s mások ellen, majd a nyelvért és a jogáért kellett küzdeni a nemzet. Az iparra nem értek rá még gondolni is. Csak az utóbbi időben kezdenek a magyar ipar kérdésével is foglalkozni. Egész napjainkig mostoha gyermek számba ment az ipar. Sőt talán még ez se volt, mert a mostoha gyermeket a szívtelen anyák legalább felrugják, de a magyar ipart a magyar ember soha számba sem vette. A magyar embernek elég volt az is, ha uton-utfélen szidhatta a németet, mint a bokrot. Azonban ipara fájának árnyékába meghúzódott, mint a bokor alá a gyáva nyúl.

Fáj a lelkem e hasonlatért, de mintsem hogy a hallgatással arcul csapjam az igazságot, inkább az őszinte szóval lelkemnek fájdalmát sajogtatom. Nagy vázlatosan szólna így általánunk iparunk multjával a magyarok szem-

pontjából. Lássuk a székelőket! A székelők sem kerültek csendesebben a Szittya-földre, mint a magyarok az Árpád földjére. A székelők is harcoltak a földért, melyet birnak s fegyverrel védték ennek területi épségét. A székelők is kivették részüket abból a küzdelemből, melyet a nyelvért és a jogáért vívott a magyar nemzet! Sőt annyira kivették részüket a küzdelemből, hogy akárhányszor csak ez a rész maradt nekik. A székelőknek is ezeréves küzdelme minden egyéb volt, csak nem az iparért való küzdelem. Így természetesen a székelők is hátra maradtak az ipar terén. A messze multba vezethető tehát vissza oka annak, hogy a magyar és a székelő ipar nem emelkedhetett arra a magaslara, ahol ma, állami lételünk érdekében is, állania kellene. De a magyaroknak valahogy, annyi-amennyi, mégis van valami iparuk. A székelőknek nincsen semmi! Az, ami van, iparnak nem is nevezhető, hasonlítva más népeknek iparához.

Gondolom, nem érdektelen jelenség ez is s nem volna figyelmen kívül hagyandó az a kérdés is, hogy a hátra maradt magyar ipar mellett, vajjon a székelő-ipar, miért maradt még hátrább? Hiszen e két nép egy az érzésben és gondolkodásban; egy a nyelvben és jogaiban, mindakettő magyar! Egy a földjük, a napjuk, az Istenük; a magyar! Hogy a székelő-ipar hátrább maradt a — magyar iparnál, ennek én egyik fő okát a két népnek különböző földrajzi helyzetében látom. A magyarok nyugodhoz, a székelők kelethez laknak közelebb. Így a ma-

gyarok a fejlett iparu nyugattól sokkal hamarabb és könnyebben juthattak az iparhoz, az iparnak miként való műveléséhez és felkarolásához, mint a székelők, kik a szintén ipartalan keletől semmit se láthattak és semmit se kaphattak.

Azt mondhatnók: de hátha a magyarok eszerint kedvezőbb földrajzi helyzetüknél fogva ipart sajátíthattak el és teremthettek valami ipart maguknak; a székelők miért nem tanultak valamit a magyaroktól? ... Azért. Uraim! mert a székelők az ipar terén nemcsak a fejlett iparu nyugattól, hanem a magyaroktól is el voltak zárva. A Királyhágó az ipar és kereskedelem terén még ma is egy kínai válaszfal a székelők és a magyarok között.

Addig, a míg vasut nem volt, szekereken e két nép nem érintkezhetett egymással. Amikor vasut lett, annak első vonala — tudvalevőleg — nem a székelőföldre lett felhúva úgy, hogy a magyar és székelőföld összekötött volna s az első vasuti vonallal egész maig következetesen több vasuti vonal van és építetik ki a tulajdonképpeni Magyarországon, mint Erdélyben s különösen, mint a székelőföldre. Ahhoz pedig, hogy valamely nép, amelynek ipara nincsen, iparra tehessen szert, hogy valamely nép ipart teremthessen magának: szükséges, hogy az a nép könnyen, gyorsan és olcsón érintkezhesse azzal a néppel, amelynek már van ipara, mert az ipari terméket, hogy megkedveljük s magunkévá tegyük, nem elég csak hallani, mint a szép költeményt, hanem

ideig csupa fehér pettyes kék ruhát viseltek, a férfiak pedig hasonló színű nyakravalót! És most, közel hatvan év múltán, a tömérdek hazafias szölamok után odáig jutottunk, hogy büszkén kérkedünk a zsebünkben hordott hazai gyufával. Ha kereskedőink és a fogyasztó közönség jobban, mondjuk egész lelkesedéssel pártolná a magyar ipart, akkor a tőke sem fázna annyira az iparvállalatok létesítésétől; akkor a mi pénzintézeteink sem élnének csupán az apró pénzre szorult: adósságszínáló emberiség könnyelműségéből, és nem elégítené ki egész ambíciójukat a váltók eszomptálása. Ha pedig igen, majd akadna külföldi tőke, mert akkor megszimatolnák konszolidált helyzetünket és nem tartanák többé Magyarországot a hitelezői család országának.

K-6.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 4.

Mára már holt-bizonyosra jelentették az első ujoncjavaslat fölött való szavazást. Ez a szavazás ma se történt meg. A két utolsó záróbeszéd: *Holló Lajos* és *Bartha Miklós* megtörtént, de a miniszterelnök felszólalását, amely ezeket követte, az obstruálók arra használták fel, hogy házszabályvitát, zajos incidenseket és — hisz oly rég nem volt már benne részünk, — zárt ülést rendezzenek. Végül pedig névszerinti szavazást s annak holnapra halasztását kérték. Ezt el is kellett rendelni és így a Ház csak holnap szavaz általánosságban az ujoncjavaslat fölött.

Részletes tudósításunk a következő:

A képviselőház ülése január 4-én.

— Kezdeté d. e. 10 órakor. —

Elnök: *Jakabffy Imre* alelnök.

A jegyzőkönyv olvasása után

Ugron Gábor fölállt s szóvá teszi, hogy harmincöt olyan interpelláció van bejelentve, melyre még nem adták meg a választ. Ez interpel-

lációk közt vannak olyanok, melyekre még *Széll Kálmán*nak, és vannak olyanok, melyekre *Khuen-Héderváry Károlynak* kellett volna felelnie. Kéri a miniszterelnököt, nyilatkozzék, vajjon hajlandó-e megadni a választ ezekre az interpellációkra, mert ellenkező esetben újra meg kell tenni az interpellációkat. Együttal arra figyelmezteti az elnökséget, hogy a miniszteriumot figyelmeztesse arra a kötelességére, hogy harminc nap alatt meg kell adni a választ az interpellációkra.

Tisza István gróf ki is jelenti, hogy a kormány minden tagja tudja, mi a kötelessége s természetesen meg fogja adni a választ az összes interpellációkra, mihielyt nem fogják megakadályozni a Ház tanácskozásainak a rendes mederbe való visszatérését. (Elnök helyeslés a jobb és szélsőbaloldalon.)

Madarász József: Az interpellációk nagy részét olyankor tették, mikor még rend volt. (Fölkialtások jobbról: Nem áll! Széll alatt tettek!)

Rakovszky István: Az interpellációra a választ minden fölkeltel nélkül kell megadni. Versélyes precedenst lát abban, hogy a miniszterelnök most föltételt köt ahhoz, hogy megadja a választ. (Derűtség jobbról.) Szóla a házszabályokat védi, ez neki kötelessége. (Nevetés jobbról. Fölkialtások: *Rakovszky*, a nemzet védője!)

Egy hang: Jól van *Rakovszky*!

Rakovszky István: Akár jó, akár nem jó, én avval sohasem törődöm. (Viharos derűtség.)

Szederkényi Nándor: Csak azt akarja konstatálni, hogy a házszabályokat nem ő és pártja, hanem a kormány sérti. (Ohó! Fölkialtások jobbról: Ezt senki sem hiszi el magának!)

Elnök: Az elnökség már megtette abbéli kötelességét, hogy figyelmeztette a miniszteriumot arra, hogy az interpellációkra harminc nap alatt kell felelni. Ma erre semmi újabb ok nincs, kéri a jegyzőkönyv hitelesítését.

A Ház elfogadta a jegyzőkönyvet.

(Az olasz-horvám.)

Hieronymy Károly kereskedelmiügyi miniszter: Három törvényjavaslatot terjeszt be vicinális vasutakról és egyet az Olaszországgal való provizóriumról.

A Ház az illetékes bizottságokhoz teszi át. *Neményi Ambrus*, a pénzügyi bizottság előadója: Bemutatja a pénzügyi bizottság jelentését az 1903. államköltegetésről szóló törvényről. Kéri szétosztani és az osztályokhoz utasítani.

(Az utolsó záróbeszéd.)

Elnök: Következik a napirend. *Holló Lajos*!*Holló Lajos*: (fölkialt. A jobboldalon kivonul-

nak.) Foglalkozik *Tisza István* ujévi beszédével, majd áttér Ausztriával való viszonyunk immár számtalanszor elhangzott kritikájára. Hosszadalmas fejtegetései során a parlamentumust támadja, majd avval végzi beszédét, hogy a harcot tovább folytatják ő és elvbarátai abban a reményben, hogy segédcapatokat fognak kapni a Háznak elégedetlen elemei közül. Ez elégedetlen elemek közé első sorban a néppártiakat sorozta a szónok, amit a jobboldalon gunyos nevetéssel ismertek el. Azok, a kikről az Ugron-párt további segédcapatokat várt, *Apponyi gróf* néhány híve s végül — úgy mondja *Holló* — *Széll Kálmán* hívei, akik szerinte szintén nincsenek megelégedve *Tisza István* politikájával.

Miután *Holló* ilyen módon tele tömte székely-ját képzeletbeli reménységekkel, leült s elfogadta elvbarátai vékony éljenzését. Az elnök tíz percre felfüggeszti az ülést.

Szünet után

Bartha Miklós beszél az ujoncjavaslatához.

Bartha Miklós záró beszédét általános érdekeltség mellett kezdte és végezte.

(A miniszterelnök javaslata.)

Tisza István gróf mellőzését kérte az összes határozati javaslatoknak. Tisztán egy határozati javaslat van, — úgy mond — a melyre nézve ezen általános nyilatkozatomhoz még egy rövid megjegyezést kívánok tenni. Ez *Holló* tisztelt képviselő ur határozati javaslata, a mely megjegyezik *Kossuth Ferencnek* a képviselőház november 30-iki ülésén említett indítványával, a melyhez *Kossuth* a kormány hozzájárulását kérte és a melyre nézve *Kossuth* jelezte, hogy azt az ujoncmegajánlási javaslat tárgyalása során fogja megtenni. Én kijelentem, hogy az eszmét helyeslem és kifogásom nincs ellene. Nagyon természetes, hogy álláspontom ma is ugyanaz, mint ekkor; minthogy azonban *Holló* határozati javaslata azonos *Kossuth Ferencnek* régebbi, említett indítványával, arra kérem a Házat, hogy *Holló* határozati javaslatát, mint tárgyalant mellőzzék.

(Házszabály-vihar.)

A miniszterelnök proposíciója hosszabb házszabály-vitát provokált, amelynek során gyakori szenvedélyes incidensek is történtek. A *Szederkényi-frakció* intenciója a *Holló*-féle indítvány betervezésével az volt, hogy zavart és kellemetlen szituációkat okozzon s azok révén a kibontakozást minél tovább húzzák-vonják. A miniszterelnök állásfoglalásával ezen szándéknak akarta az útját elvágni.

Ez érthető bosszúságot keltett *Szederkényi*

látni is kell azt, mint a völgyeknek a menyasszonyt, mielőtt oltárhoz vezetné. Ahhoz pedig, hogy valamely nép egy másik néppel, könnyen, gyorsan és olcsón érintkezhessen, szükséges a jó közlekedési eszköz. Ilyen eszköz ma a — vasút.

Erdélynek és különösen a székelyföldnek vasúti hálózata még ma sincsen úgy kiépítve, mint ahogy az ipar és kereskedelem érdekében kiépíteni kellene. Napjainkban ipar nélkül nincsen kellő forgalom. Forgalom nélkül nincsen kellő ipar. Vasút nélkül sem ipar, sem forgalom nincsen. Több vasutat a székelyeknek! Igaz, hogy azzal, ha több vasút nyittatik a székelyföldön, még koránt sincs megteremtve a székely-ipar, de ezzel is egyik főeszköze meg lesz annak, hogy a székely-ipar is föliendülhessen. Az állam ne legyen fukar a székely vasút építés körül, mert ezzel ugyanis csak egy kis alamizsnát nyújtana a székelyeknek, pedig ez a nép az ezeréves magyar államnak ezeréves nemzetfentartó eleme, nem pedig koldusa!

A magyar ipar, ha lassan halad is, de már azon az uton van, melyen a céljához juthat. A nagy magyar ipar telepek egymásután létesülnek *Bánhidon*, *Salgótarjánban*, *Diósgyőrön* stb. De hol vannak a székely-ipar telepek? ... Vagy a székely az Urstennek olyan kiválasztott népe, mely ipar nélkül is megélhet? ... Nem! Ipar nélkül ma már a székelyek sem élhetnek meg. Nem pedig azért, mert amiből eddig, ezeréven át éltek, a föld nem terem annyi kenyeret, hogy mindeniknek jusson belőle. A nép is szaporodott s a föld is silányabb lett, kevés a kenyér a székelyek között.

Aki csak pár évtizeddel ezelőtt látta a

székely-földet, ha ma végig néz rajta, megütözköve láthatja, hogy a székelyek oly helyeket is kénytelenek működés alá venni, ahol ezelőtt csak a cserje és vad bogáns termett. A hegyek tetején és a sziklák alatt oly földeket szántanak és kapálnak fel, hová a magyar ember nemcsak a lábát nem tenné s igás jószágát nem vinné, hanem még a szemét se vetné oda.

Miért az a kínos veríték a székelyek homlokán az eke és a kapa mellett? ... Ha legalább kiizzadhatnák a földnek remélt termékét! ... De legtöbb esetben még ez sem kapják vissza, amit bele vetettek. A rengeteg erdőből, mely milliókat ér, koldus botokkal vágnak maguknak. Hegyeik kincseit érnek világra szóló gyógyforrásokban s idegen földken koldus tarisznyát varnak a székelyek nyakába. Az egész Erdély egy aranybánya s a székelyeknek egy garasuk sincsen benne.

Miért van ez? ... Azért van, mert az ezeréves kereszttől megszokott földművelés, szántás-vetés mellett, a megélhetés, a vagyonszerzés más mondja, minő az ipar és a kereskedelem, a székelyek előtt ismeretlen fogalom.

Nagy sor egy népet eltéríteni arról az utról, melyen ezerévig járt. Nagy sor egy népet előtte ismeretlen utra vinni. Pedig ezt kell tenni, mert különben az a nép elvész. Az iparra és a kereskedelemre kell rászoktatni a székely népet, mert különben ma holnap csak a fényes történetük marad rongyokba takarva.

Bizonyos, hogy a székely-ipar érdekében legtöbbet az állam tehetne. Egyesek, részvénytársaságok, vajmi keveset segíthetnek, már csak azért is, mert — természetesen — a saját zsebükre dolgoznak. Tegyen az állam be-

ruházásokat. Fektesse az állam bele a befektethető tőkét vasúttal, ipartelepek létesítésével. Adjon kedvezményeket a szállítás, feldolgozás stb. körül. De nagy baja a székelyeknek, hogy rajtuk egyhamar még az állam se segíthet, teljes erejével sem. Ha az állam a székelyföldön gyárakat, ipartelepeket létesít is, — pedig létesíteni kell — a munkások között — tudom — a székely lesz a legkevesebb, mert a székely ember a gyári és az ipari munkát nem szereti, pedig erősebb és szívósabb minden nép-nél a föld kerékén.

Tudom, hogy a kormánynak is nagy gondja a székely kérdés. Tudom, hogy egy pár helyen már meg is lett téve a kísérlet, hogy a gyárakba *Kolozsvárott*, *Brassóban*, *Földvárt*, stb. csak székelyeket alkalmazzanak. Be is állottak hamar a székelyek, de hamar ki is állottak. Nem a munkában állottak ki — Uraim! — azt könnyen bírták volna, hanem kiállottak a gyárból. A mai székely inkább elmegy kocsisnak és utcaseprőnek *Oláhországba*, semhogy a magyar földön a magyar gyárban dolgozon. S az idegenben aztán megszakad a szíve honáért!

Szomorú dolog, szomorú valóság! De ez a szomorú tény még szomorubb lenne akkor, ha ez a körülmény akár egyeseket, kik a székelyekért tenni akarnak, akár az államot, melynek a székelyekért tennie kötelessége, visszatartaná attól a gondtól és elhatározás kiviteltől, hogy létesíttessenek gyárak és ipartelepek s több vasút a székelyföldön. Mert, Uraim! csak a mai nemzedék az, mely még fél a gyári és ipari munkától. Csak a mai székelyek szaladnak el a gyárakból s az ipari munka mellől. De ha létesítjük a gyárakat és ipartele-

nyiek és a néppárt padjain *Rakovszky* István, *Zboray* Miklós, *Buzáth* Ferenc, *Ugron* Gábor, *Bartha* Miklós, *Kaas* Iver, *Lenyel* Zoltán zongoravetők részt a disputában. Azt vitatták, hogy a vita be lévén zárva, a szavazásnak kellett volna következni; a miniszterelnökök föl lehetett ugyan szólalni, de új indítványt tenni nem.

(Zárt ülés.)

Feilitzsch Arthur báró, alelnök, aki időközben az elnöki széklet elfoglalta, jelentette, hogy husznál több képviselő zárt ülést kért, a minnek folytán azt elrendeli.

A zárt ülésen elsőnek *Szederkényi* Nándor szólalt föl, indokolva a zárt ülés kérését. Szerinte a miniszterelnökök nincs joga a vita bezárása után indítványt tenni. Kéri a miniszterelnököket, hogy vonja vissza indítványát.

Tisza István miniszterelnök kijelenti, hogy a maga részéről azt vallja: tévedést belátni, ha ez történt, emberi kötelesség; és őt e kötelesség teljesítésében semmi álszemérem nem tartja vissza. Kijelenti, hogy tanulmányozta a dologt és belátja, hogy indítványa túl megy a házszabályok határán. Ennek folytán indítványát a nyílt ülés során vissza fogja vonni.

Rakovszky István köszönettel veszi a miniszterelnök férfias eljárását, s azt olyannak ítéli, a mely a további eredményes munka alapját képezheti; ellenben sajnálja, hogy az elnök védelmezett oly dolgot, a melynek helytelenségét később a miniszterelnök maga is belátta.

Feilitzsch alelnök kijelenti, hogy a tévedést, a melyet a miniszterelnök konstatált, ő is elismeri, de a tévedés mala fides nélkül történt.

A zárt ülésnek három órákor volt vége.

(A lopott indítvány.)

A nyílt ülésen

Kossuth Ferenc konstatálja, hogy *Holló* is magáévá tette az ő indítványát, melyben a nemzet jogát házhatározattal kérte dokumentálni. Szóla semmi előjogot nem követel magának; még azt se, hogy saját eszméit maga adhassa elő. (Zajos derűtlenség.) Kijelenti, hogy hozzájárul *Holló* javaslatához.

Zajos tetszés fogadta ezt az egész *Kossuth*-párton, míg *Ugron*ék restelkedtek. *Endrey* Gyula odaköltötte nekik:

— *Lopott jussággal* nem lehet dicsekedni.

Tisza István gróf: *Visszavonom indítványomat*, részben azért, mert az imént elhangzott felszólalás folytán az ugyis tárgytalanná vált,

részben, mert nyugodt megfontolás után belátom, hogy az nem felel meg a házszabályoknak. (Helyeslés)

(Az elhalasztott szavazás.)

Következett volna a szavazás az ujoncvaslatra. *Feilitzsch* alelnök föltette a kérdést, de ugyanakkor kihirdette, hogy husz képviselő a névszerinti szavazást s annak holnapra halasztását kérte. Ennélfogva a javaslat fölött holnap fognak szavazni.

Bakonyi Samu interpellálni akart a szobor-koszorúzás miatt bezárt debreceni bakák ügyében, de az interpelláció holnapra maradt.

Az ülés negyed négykor ért véget.

TÁVIRATOK.

Az orosz japán konfliktus.

Köln, jan. 4. A Köln. Ztg. jelenti Pétvárról tegnapi kelettel: Jól informált orosz körökben arról biztosítanak, hogy a legutolsó időben az Oroszország és Japán között fennállott feszültség enyhült. Mérvadó helyen a helyzetet mindenképen megnyugtatónak tekintik, bár mindkét fél folytatja a hadi előkészületeket. Különösen a legutolsó napokban vettek fordulatot a tárgyalások a miből Oroszországnak Japánnal való békés megértésére lehet következtetni. A japáni előterjesztésekre vonatkozó orosz feleletet rövid időn belül várják. Nem felel meg a valóságnak az az angol hír, hogy Oroszország Japántól az utolsó japán jegyzékre nem tűzött volna ki pontos határidőt. Miniszteri körökben az hírlik, hogy *Alexejev* februárban Pétervárra utazik.

London, jan. 4. A Standard jelenti Tokióból: Jól értesült diplomáciai körökben arról biztosítanak, hogy Japán a múlt hónap vége felé az Egyesült Államokat, Franciaországot, Németországot és Angliát értesítette az Oroszországgal való tárgyalások jelen állapotáról. Felteszik, hogy Japán ez alkalommal a natalmak figyelmét az orosz politika veszedelmességére fordította és tudomásukra hozta, hogy Mandszországnak tovább való megszállva tartása kényszeríthetné Japánt arra, hogy koreai sürgős érdekeinek biztosítására határozó lépéseket tegyen.

A Standardnak jelenti Tiencinből: Az hírlik, hogy abból a körülményből, hogy Japán érdeklődött az iránt, hogy hogy vélekednék Kína hábo u esetén, az tűnik ki, hogy kina kormány titkos rendeleteket adott ki, hogy a kina cs. patok segítségére legyenek a japáni csapatoknak az oroszok ellen. Felteszik, hogy hábo ru esetén 40.000 főnyi kina csapat vonulna a japán tisztek vezetésével a Liutung félszigetre.

London, jan. 4. Tokióból jött jelentések szerint Oroszország már elküldte a feleletet Japán utolsó jegyzékére. A felelet épenséggel nem lekötő jellegű, és csupán halasztás elérését célozza. A japán kormány megtette Koreában a biztosító intézkedéseket és nem fogja megengedni az orosz flottának a kikötők megszállását.

A város szerződése.

(A főügyész jelentése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 4.

Arad város tiszti főügyésze, *Reicher* Károly dr. a tanács felhívása folytán megkísérelte el a nagy munkát és körültekintést igénylő jelentést, amelyben a város összes érvényben levő szerződéseinek keltéről, lejárataitól és fontosabb pontjairól értesíti a tanácsot, hogy az esetleges intézkedéseket megtehesse.

A szerződési jogok megnyitáról és a szerződési kötelezettségek lejártáról szóló jelentés fontosabb pontjai a következők:

A Közut vaspálya és téglagyárral 1868. augusztus nyolcadikán kötött szerződést a város a közuti vaspálya létesítése iránt. A szerződés 1—6. pontjai értelmében a társulatnak ötven évre adatott meg a Közut vaspályára nézve a kizárólagos engedély. A kilencedik pont szerint ezen idő letelte előtt három esztendővel, tehát az 1914-ik év második felében a város közönsége és a Közut vaspálya társaság vegyes bizottságot állít össze, amely a menetfelszerelést, a kocsikat és az egyéb eszközök mennyiségeinek megállapítását fogja eszközölni. A tizedik pont szerint a vasutársaság vasutépítési és üzleti joga a csőd kihir-

peket a székelyföldön s azokban székelyek hiányában tótokat vagy más idegen ajkunépeket teszünk, majd, mikor a székelyek látni fogják, hogy az ő földjükön idegen elemek élnek s nemcsak élnek és boldogulnak, hanem még vagyont is tudnak szerezni maguknak: akkor az idegenbe tévedt székely hazafelé fordítja a szekeret rudját s az itthon élőkkel együtt azt mondja a fiának, lányának: én megöregedtem arra a munkára, de te légy okosabb s öregegy meg abban a munkában! Szóval: mikor egy jövő nemzedéknek akarunk boldogulást, nem kell és nem szabad azt néznünk, hogy ezzel a mai nemzedékkel nem lehet boldogulni. A mai nemzedék úgy, mint eddig, ezentúl is fentartja magát annyira, hogy ki ne veszzen. Az új nemzedéket pedig úgy kell nevelnünk, hogy az meggyarapodhasson.

Szerintem, itt háramlik egy nagy és jelenős nemzeti kötelesség a székelytársaságokra s egy a mi otthonainkra is. Ne várjanak és ne kérjenek a székely társaságok is mindent az államtól, hanem tegyük meg mindazokat, miket mi is megtehetünk a székely kérdés illetve a székely ipar érdekében. Minden székelytársaság úgy az anyaországban mint Erdélyben tegye fontos kötelességévé önmagának azt, hogy neveltessünk a székelyfiukból iparos tanoncokat!

Egy társaságnak abban a városban, ahol székel, nem oly nehéz dolog legalább négy-öt székely fiut egyik-másik iparosnál, talán éppen tagtársnál elhelyezni. Minden gyümölcsnek van fergése. Tudom, hogy ez elhelyezendő fiukból 1—2. talán több is kihull, nem válik be. Ezek helyét nyomban pótolni kell ujakkal, mással.

A Marosvásárhelyen alakulandó „Székely nemzeti szövetség” irodájának legyen megállandóan a névsora, nyilvántartása, hogy kiket és honnan lehet a székely fiuk közül tanoncnak elhelyezni. Az egyes társaságok forduljanak aztán a szövetségi irodához. Jelenleg 56 székely társaság van: 4 az anyaországban, Aradon, Szegeden, Debrecenben és Budapesten, a többi Erdélyben. Ha az 56 társaság évenként 5 fiut helyezne el, egy évben 200—300 székely tanonc, 10 év alatt 2000—3000 székely iparos lehetne az országnak csak azokból, kiket a székely társaságok tettek azzá. S ha ehhez vesszük azt, hogy a társaságok is évről-évre szaporodnak, hiszen ezelőtt csak négy évvel alig volt 20—22 székely társaság, ma pedig már 56 van, s ha vesszük azt, hogy e szerint 10 év alatt 2—3 ezer önálló székely iparos családot is alapít, nem nehéz elképzelni, hogy mennyi dolgos kezét adhatnának maguk a székely társaságok is a magyar nemzetnek, ennek a magyar hazának, talán éppen azok közül, akik különben proletárraj lennének ennek az országnak vagy vándorai a nagy világnak.

A székely iparos természetesen mind magyar iparos. A székely ipar meghonosításával a magyar ipar honosulna meg. A székely ipar fellendülésével a magyaripar lendülne fel. Tehát a székely iparnak meghonosítása és fellendítése a magyar nemzeti érdek.

A székely társaságok ennek a magyar nemzeti érdeknek szolgálatába kell hogy szegődjenek, mert különben egész lételük csak üres szó és cifra frázis. Frázisokból pedig elég volt már ennek a nemzetnek. Sem társasági jelszavakból, sem közjogi fejte-

getésekből ez a nemzet meg nem él. A multnak csak hibája, hogy nem küzdött eléggé a nemzeti iparért, de a jelennek büne lesz az, ha minden követ meg nem mozdít arra, hogy fölépülhessen a magyar ipar erős vára, melyen belül egységes lehet a magyar nemzeti állam!

Az én igénytelen meggyőződése az, hogy a székely kérdést az ipari kérdés nélkül megoldani nem lehet! Amíg függőben lesz a magyar ipar kérdése, addig a székely kérdés is függőben leend; ellenben a magyar ipar megteremtésével s ennek a székelység közé való beékelésével s ott leendő meghonosításával a székely kérdés, amely észrevétlenül, fokozatosan és önmagától lépett föl, épp úgy fog természetesen önmagától eloszlatni és megszűnni.

De mint a nagy természetben nincsen véletlen és nincsen ugrásnál, úgy a népek életében sincsen. A székely kérdés sem jött véletlenül s egy ugrásra elő. Véletlenül és valamely egy ugrással nem is fog az megszűnni soha, hanem csak úgy, ha lépésről-lépésre és fokozatosan megteszünk mindent, ami belátásunk szerint szükséges ahhoz, hogy megszűnjék az az ok, mely a kérdést előidézte.

Meg kell ragadnunk tehát minden eszközt, utat és módot, amely belátásunk szerint a székely kérdés megoldásához vezethet. Kicsinyelünk semmit se szabad, mert az emberi elme épp oly véges a kicsiny dolgokban, mint a nagy dolgokban. Végeredményében kis dolgok is válhatnak nagygyá s nagy dolgok is lesznek kicsinyekké. Elég példa van erre a történelemben s közelebb az emberek életében. Sokkal nagyobb dolgokat mivelhetünk akkor, ha,

detésével azonnal megszűnik. A szerződés 1918-ban jár le.

Ugyanezen társasággal városi területeknek *téglagyártási* célokra való átengedése tárgyában két szerződés kötött, még pedig 1885. november 7-ikén és 1903. november 22-én. Az első szerződés 1908-ban, a második 1938. év szeptember 30-ikán jár le.

Az aradi légszesszvilágítási társasággal 1872. augusztus 2-án kötött a szerződés. Ezt a szerződés azonban később 1895-ben a *Société Anonyme d'éclairage du Centre* brüsszeli társaságra, 1901-ben pedig az *Aradi világítási és erőátviteli társaságra* ruházta át közgyűlési határozattal a város. Ezen szerződés a 34. ik pont értelmében 1870. évi január hó 1-től számítandó huszonöt évre kötött. A huszonöt év, letelte előtt három esztendővel vagyis 1892-ben jogában állott volna ugyan a városnak a vállalatot átvenni, de mivel ezt nem tette, a szerződési pontok értelmében a szerződés további huszonöt évi időtartamra újból hatályba lépett. Ezek szerint a szerződés 1920. január 1-én jár le. Ezen második huszonöt év eltelte előtt jogában áll a város közönségének a három évi felmondás előtt az egész gyártelepet a 18-ik pont szerint alakítandó bizottság által meghatározott becsérték feléért átvenni. A felmondás 1916-ban eszközözlendő. Ha a város akkor sem él a felmondás jogával, úgy a szerződés újabb 25 évre meghosszabbítottnak tekintendő.

Ugyanezen társulatnak a gyári helyiségek, tisztviselő és lakóházak építése céljából használatra átengedett telkekre vonatkozó szerződés ugyancsak a fenti szerződés megszűntével helyezettik hatályon kívül.

Az aradi lövészyegylettel a városliget használatára tárgyában kötött szerződés 1910. december 31-ikén, a *Maros evezős egyletnek* a csónakház és játszóhelyül átengedett területre vonatkozó szerződés 1910. július végén jár le. A *Korcsolyázó egylettel* a városligeti tó és a körülötte levő terület használatára írt kötött szerződés 1906. július végén szűnik meg.

Meyer F. J. vállalkozóval a központi vízvezeték létesítése és üzemben tartása iránt 1894.

amit tehetünk, egy-egy keveset megteszünk, mivel úgy, ha semmit se teszünk, azt gondolván, hogy amit tennünk kellene, olyan nagy dolog, amilyent mi nem viselhetünk.

Aki csak egy kissé is ösmerős a székelyföldi viszonyokkal; láthatja és tudhatja, hogy ezen „a föld szűkében szenvedő népen földművelési eszközök és támogatás alkalmazásával előreláthatólag sikert és biztos eredményt elérni lehetetlen” mint báró Bánffy Dezső mondja „Magyar nemzetiségi politika” című nagybecsű könyvében.

A székely népet „miként a természeti viszonyok is azt mintegy parancsolják, ipari foglalkozásra kell szoktatni, nagy ipartelepek és gyárak létrehozatalával kell kenyérhez juttatni.” Az ipari eszközök alkalmazásával aztán otthon lehet őket tartani s a székely nem lesz az a nép, mely a kincseket erő hegyei mellett egy pár garast sem tehet zsebébe s mely a milliókat érő erdejé mellett koldus botot kell, hogy vegyen a kezébe.

Ma olyan korszakban élünk, mikor négyes emberi elménk belátása szerint „nemzeti létünket és jövőnket a leghathatósabban iparunknak magyar irányban nemzeti alkotó fejlődése” biztosíthatja. Meg kell ragadnunk tehát minden eszközt, mely iparunknak magyar irányban való fejlesztését elősegítheti. Építtessenek ki mielőbb a székely vasutak; létesíttessenek a székely földön is gyárak és ipartelepek; huzzuk meg az állam a vám vonalat a magyar határon s ha gazdasági önállóságunk is létrejön; valóra válik a nagy magyar álma:

„Magyarország nem volt, hanem lesz”!

junius 15-én kötött szerződést a város. A harmadik pont szerint a vállalkozó kizárólagos joga a belügyminiszteri jóváhagyástól, tehát 1894. év július 8-ikától számított hatvan év. A kizárólagos jog tehát 1954. július 8-án szűnik meg. Ekkor a vízvezeték az összes ingó és ingatlan leltárral együtt tehermentesen és ingyen a város közönségének tulajdonába megy át. De joga van a városnak az egész vízvezeték az üzembehozás után bármikor is magához váltani, ha ezen szándékát 12 hónappal előbb közölte a vállalkozóval. Az árat egy szakértői bizottság határozza meg. Az üzembe helyezés után tíz évvel (1906. november 16-ikán) a megváltási ár 7 év tiszta jövedelmének arányában állapítatik meg, úgy, hogy a hét évből a legrosszabb és legjobb eredményű nem jön számításba; a megmaradt öt év tiszta jövedelme 5 százalékkal tökécsítettik, vagyis az öt évi tiszta jövedelem huszszorosa lesz a megváltási ár.

A Ganz és társa budapesti céggel világítási és erőátviteli célokra *központi villamostelep* létesítése iránt 1895. május huszadikán kötött szerződést a város, amely szerződés 1898-ban a *Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára* és az *Aradi villamossági r.-t.-ra* ruházta át. A szerződés hatálya az üzembe helyezés napjától, vagyis 1897. február 1-től ötven évre, vagyis 1947. január végéig terjed. A vállalatnak tíz évre kizárólagos jogosultsága van áramszolgáltatásra és vezetékek elhelyezésére, — további negyven évre pedig engedélye van, hogy a város egész határában világítás és erőátvitel céljára bárhol is létesíthessen villamos áramvezeték, — közutakon és tereken, föld fölött és föld alatt. E kizárólagos jog azonban nem terjed ki a közlekedési célokra szolgáló vezetékekre. Az ötven év után a szerződés felmondás nélkül megszűnik, amikor is a telep az egész leltárral, ingatlanokkal együtt ingyen és tehermentesen a város közönségének tulajdonába megy át. Éppen ezért köteles a vállalat összes ingatlanait a saját nevére, de a várost illető tulajdonjogi korlátozásokkal telekkönyveztetni.

A városnak jogában áll az egész vállalatot bármikor magához váltani, ha e szándékát két évvel előbb közli. A megváltási ár az első tíz év után a becslési ár és annak 40 százaléka; husz év után a becslési ár és annak 20 százaléka; harminc év után a becslési ár és negyven éven túl a becslési ár hatvan százaléka. Ha esetleg új találmányok folytán az áramszolgáltatás kevesebbe kerülne, a város 1907. után öt évről öt évre követelheti ezen újítások behozatalát, ha ugyan az a helyi viszonyoknak megfelel. A vállalat köteles a vezetéket kiterjeszteni, ha a város biztosítja a föld feletti vezetéknek 200, a föld alattinál 750 wattnak évi 500 órán át való fogyasztását.

Ugyanezen társulatokkal fennállanak a városnak az utcák villamos fénnyel való világítása iránti szerződésai: ezek közül az egyik 1901. december 31-én, a másik 1908. november 14-ikén jár le.

Egy-két kisebb jelentőségű szerződésen kívül jelentést tett még a tiszti főügyész arról is, hogy néhai *Cselli Jánosné* született Dubzky Franciska volt aradi lakos egész vagyonára utóörökösként Arad árvaházi alapjait nevezte meg az esetre, ha általános örököse, kiskorú *Kohányi Zelma* békéscsabai lakos 24 éves koráig leszármazók nélkül halna el. Az általános örökös hollétét és személyi viszonyait addig állandóan szem előtt tartja a város.

A hadügyminiszter a bileki zendülésről.

(A billásról Öreg bakák.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 4.

A bileki katonai zendülés hírért, a melyet a budapesti lapokhoz érkezett levelek jelentettek, most már beismeri a közös hadügyminiszterium is, a mely annak ügyében a következő jelentést adta ma közre:

A bileki helyőrségen előfordult tulakapások felől ezideig beérkezett tudósításokból felismerhető, hogy csak a 69-ik számú gyalogezred első századában szolgáló katonák egy részének ittás állapotban több helyen elkövetett súlyos kihágásáról van szó. Az egyik ottani erőd őrszemélyzete tudniillik visszaélt a parancsnok által a karácsonyi ünnepek alkalmából kiadott engedelemmel és a szolgálatilag megállapított bormennyiség helyett az öntudatlanságig leitta magát. Ezen állapotban azután olyan fegyvelemsértő kihágásokat követtek el, melyek szükségessé tették az előhívott ügyeletes közeg erőyes közbelépését.

Hasonló esetek fordultak elő a két karácsonyi ünnepnapon is, még pedig nemcsak a szolgálati helyiségekben, de O-Bil k község nyilvános helyein is.

Kétségtelen, hogy ezek a kihágások nem tekinthetők csupán a részeg katonák öntudatlan cselekedeteinek, hanem bizonyos, hogy nagy része volt elidézésükben a *harmadéves katonák visszatartásából eredő elégtelenségnek* is. Ez az elégtelenség, amely ily módon jutott kifejezésre, annak ellenére tört ki, hogy a hadvezetőség jóakarattalag megmagyarázta a visszatartottaknak ezen elhatározás kényszerítő szükségességét, amely a *politikai viszonyokból* folyik. Ennek ellenére és noha kellőképp hangoztatott az is, hogy ez az intézkedés nem tekinthető véglegesnek, sem pedig a hadvezetőség represszáliájának, az elégtelenség mégis állandóan megnyilatkozott, ha nem is ily durván, mint most.

Ez az elégtelenség természetszerű következménye azoknak a *politikai jellegű abadályoknak*, amelyek a hadseregbeli létszám törvényes ujoncozással való szabályszerű kiegészítésének útját állották. A vátkesek ellen természetesen alkalmazni fogják a szükséges szigorúságot és a lázongásban résztvettek viselni fogják a katonai fegyelmet oly nagy mérvben sértő cselekedeteik súlyos következményeit.

Mindenesetre megfontolást érdemlő kérdés, hogy vajon ezen sajnálatos események nem készítettek, sőt nem idéztettek-e elő esetleges meggondolatlan külső befolyások által? Ez időszerint még nem állapítható meg.

A nevezett helyőrségben a szóbanforgó esetek óta kihágás nem fordult elő.

Egy Trebinyéből, január 1-éről kelt levél a következőket írja az ottani hangulatról:

Odaát, Bilekben, még mindig hangoz a levegő. Az öreg katonák brigád rapportra akarnak menni, hogy megadják, tulajdonképpen meddig kell még szolgálniuk. A mai napon valamennyi öreg fölmondta a szolgálatot és többé semmiféle gyakorlatot nem végez.

Gondolbátod, kedves barátom, minő lehet Bilekben a világ, ha idézem, hogy *valamennyi öreg katonától elszedték a puskát és az oldalfegyvert*, csupán csak a derékszíjat hagyva náluk. Ezzel harc képtelenné tették őket, de mindazonáltal, — mint ők mondják — nincs az a hatalom, mely ő velük valamely katonai foglalko-

zást végeztessen. Nem tesznek semmit, csak isznak, a míg a pénzük tart és várják, *mielőtt gyűm bi a szabadságukról való parancs.*

Mult hétfőn a nyolcadik számú erődről az összes őregek lejöttek, a távozásukat meggátolni akaró főhadnagyot pedig kilökték az ajtón. A városba érve, kimentek a táborba, a hol egy főhadnagyot megkérdeztek arra nézvést, hogy mikor mehetnek haza. A főhadnagy helytől azt felelte nekik, hogy akkor mehetnek majd haza, mikor a tábor főkapuján díszelgő kétféjű sas elröpül a helyéről.

A fiúk indulatba jöttek a gunyos válaszon és a *Kossuth nőt énekelve*, bementek a városba. Este aztán csendben visszatértek a táborhoz, egy vakmerő öreg katoná főlmasztott a tábor vaskapujára és az ott gunyasztó, vasból való kétféjű sas lefeszítvén, a sárba dobta. Harsogó ujjongással mentek be ezután a katonák a táborba és a táborügyeletes tiszt előtt sorakozván, követelték hazabocsátásukat, mivel hogy a kétféjű sas elröpült a helyéről. A tiszt oszlatásra szólította föl őket, de ők zajongni kezdtek és ezt kiabálták:

— Elröpült a kétféjű sas, most már hazamehetünk!

A rendkívül sok fegyelmetlen dolog elkövetése után *Vojtek* generális kedden bejárta a tetteikkel mindazokat a helyiségeket, hol valamit elkövettek. Ez rendkívül izgalmas nap volt.

Mivel újabb zendülésektől lehet tartani, a bileki garnizonban napjában esti 6 órakor van a takarodó. Növeli az izgatottságot az a körülmény, hogy a fiatalabb katonák eltöklétek magukat arra, hogy legszeisebb esetben sem lőnek az őregek közé, mert nem tartják lehetetlennek, hogy esztendőre ők is hasonló sorsra jutnak.

Eddig öt szakaszvezetőt, hét tizedest és es egész sereg őrezeit hoztak Bilekből a trebinyei helyőrségi börtönbe. A többi a közel napokban hozzák át a rős földözettel.

Khuen-Héderváry és Vancsó.

(Barcsay Kálmán tréfája.)

Arad, január 4.

Az *Ujság* legutóbbi számában *Mikszáth* Kálmán a következő epizódot mondja el:

Az imént elhunyt *Barcsay* Kálmán a nyár folyamán kiűzött parlamenti zavarok idején tartózkodott köztünk. Részint izgatták, részint mulattatták az események. Néha nem volt se kormány, se miniszterelnök. A király is „haragsom rád”-ot játszott. Szabadok voltunk. A ényt senki sem irányította, csak *Barcsay* Domokos az ő anekdotáival és folyosói élceivel.

Ekkor Kálmán is fent tartózkodott és az őszerekekkel tartott, nagy ragaszkodással *Khuen-Héderváry*hoz, kinek megerősödését napról-napra várta, s mint a régi jók az állati belekből, ő is a legkülönbözőbb szimptomákból dedukálta az erősödést vagy a gyengülést.

Khuen-Héderváry talán éppen az ő ittlétekor állt a legjobban. Vidáman járogatott a klubba, és ha belépett, *Timont* kereste vagy *Vancsót*:

— Nincs itt még Vancsó?

Varázslatos volt a modora, kedves volt mindegyikkel, de mindig az ajtót nézte, és ismételtül kérdezte a Wippektől vagy valamely csoporttól:

— Nem láttátok Vancsót?

A házban is, ha ki-kijött a historiai nevezetességek bemutatkozás alatt a folyosóra, legott megszólított valakit:

— Itt van Vancsó?

Barcsay Kálmánnak többnyire elborult ilyenkor a homloka, míg végre kitört a legbelsőbb gondolata:

— Kár ezért az emberért, — mondá szomorú mosolyával — kedvem szerint való államférfi, de meg fog bukni.

— Miért gondold?

— Nem gondolom, de tudom. Egy minisz-

terelnök, a ki mindig Vancsót keresi, nem lehet hosszúéletű. Vannak dolgok, barátom, melyek nem mennek. Vancsó derék ember, jó ember, jeles prókátor, kitűnő képviselő. De hogy jut hozzá *Khuen-Héderváry*? Keresheti *Andrást*, tudakozódhat, Apponyi után mindennap, keresheti még *Klobusiczky* Jánost is egy héten egyszer, de nem keresheti Vancsót minden három órában kétszer. Mintha evőkanállal venné be. Nem, ennyi Vancsó-keresést még egy *Bismarck* se bír el. Vége van. Meg kell buknia. Ez nem maradhat így.

Ilyen volt a kedélye. Ilyenek voltak a tréfái, egy kis malícia minden rossz szándék nélkül. Az igazságot begöngyölte egy kis csintalanságba, a maliciát körülcsukozta, hogy ne bántson. Bölcs volt, aki mulattatva tanított és mézet kevert a vitriolba, mielőtt rácsöppentett belőle valakire.

Diszkönyvek — ingyen.

(Az *Aradi Közlöny* útjása.)

Arad, január 4.

Ujév napján tizenkilencedik évfolyamába lépett az *Aradi Közlöny*.

Függetlenül minden pártkötelék nyűgétől; távol a hatalom melengető kegyeitől; tisztán és kizárólag a közönségre támaszkodva lett a vidéki magyar sajtó legolvasottabb újságja az *Aradi Közlöny*.

Az újév alkalmából egy érdekes útjásra hívjuk fel a mi nagy közönségünk figyelmét.

Lapunk kiadóhivatala alkalmat ad mindenkinek, hogy ingyen jusszon hozzá néhány szép diszmunkához, s e célból egy egész kis könyvtárt rendezett be, melyből az alábbi egyszerű módzattal mindenki szerezhethet magának egy, vagy több művet:

Aki az *Aradi Közlönynek* egy új évnegyedes előfizetést küld be, az ingyen és bérmentve kap:

I. *A hajléktalanok*, írta Gorkij Maxim,

II. *A házasság regénye*, írta Tolstoj Leó gróf,

III. *Dráma a falun*, írta Sienkiewicz.

IV. *Az apáca*, írta Galdos Perez című művekből, szabad választás szerint egy példányt.

Aki az *Aradi Közlönynek* két új (ugyancsak évnegyedes) előfizetést küld be, az szabad választás szerint, ingyen és bérmentve kapja meg:

I. *Flammarion* „A világ vége” című keménykötésű diszmunkáját (számos illusztrációval).

II. *Sienkiewicz* „Quo vadis?” című színes és dusan aranyozott, keménykötésű diszmunkáját.

Aki az *Aradi Közlönynek*, akár részletekben is, nyolc új előfizetést gyűjt, az az összes fent elsorolt műveket ingyen és bérmentve kapja meg.

Fogadja útjásunkat e sorok minden olvasója olyan jóindulattal, amilyen áldozatkészséggel és szeretettel közrebocsátjuk azt.

Az *Aradi Közlöny*
kiadóhivatala.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Kedd: *Aranyhíd*, vigjáték. (Páros bérlet.)
Szerda: Délután: *Sulamith*, opera. Este: *Fenn az ernyő*, nincsen kas, vigjáték. (Páratlan bérlet.)
Csütörtök: *Katinka*, opera. Tűzoltók, vigjáték. (Páros bérlet.)
Péntek: *Katinka*, opera. Tűzoltók, vigjáték. (Páratlan bérlet.)
Szombat: *Aranyhíd*, vigjáték. (Páros bérlet.)

Aranyhíd.

— Bemutató előadás. —

„Vesztaszűzek” óta annyi trágárságnak, annyi cecconériának nem volt színhelye az aradi színpad, mint ma este az *Aranyhíd* előadása alatt. Az a határ, amelyen belől a Vig-színházból való francia bohózat irodalom mozog, sohasem volt olyan nagyterjedelmű, mint most, az *Aranyhíd* azonban e határoknak is a legeslegszeleén jár s csak a jószerencsénk óv meg jelenetről-jelenetre attól, hogy nem történik valami olyasféle a színpadon, ami nemcsak az imént említett határokon, de a mi tisztességes izlésünkön is túl van.

Ami a „Csodagyermek”-ben tendencia, az itt fűszer s téved, aki azt hiszi, hogy a tendencia a súlyosabb. Természetes-e, vagy nem, de a tendenciát, ha olyat is, komolyan tudja venni az ember, de amit csak azért mondanak, hogy a darabot trágárrá tegyék, azt nem lehet alapnak elfogadni, azon csak megütődni lehet, vagy mulatni lehet, — kinek milyen az izlése. Az *Aranyhíd* egész tisztességes, jó bohózat lenne, megmaradna mulatságos, érdekes darabnak akkor is, ha kiszednék belőle a trágárságokat. A szerzők azonban alkalmazkodtak a modern izlés követelményeihez s raktak a tisztességes események s kijelentések közé annyi szemtelenséget, amennyi csak elfért. Ugy lehet elképzelni a dolgot, hogy az egyik szerző irt egy decens, jóra való bohózatot, a másik szerző pedig egyszerűen beleköpött a társa tányérjába. Engedelmet kérek ezért a kifejezésért, de nagyon beleillik a darab stílusába.

Van a bohózatnak egy hőse, aki három felvonáson keresztül nem tesz egyebet, mint azon töri a fejét, hogy két nő közül melyiket részesítse szerelme nyilvánulásaiban: a feleségét e, vagy a szeretőjét? Ez elég magas erkölcs ugye? De még magasabb fokra is hág ez az erkölcs, mert a hős ur aképp oldja meg a dilemmáját, hogy mind a két nőt magához ölelgeti. És így tovább, bővebbet holnap és holnapután az aradi színpadon.

Négy szereplője van e kicsiny darabnak. *Aranyossy* Janka, *Mariházy*, *Almássy* Lola és *Békes* Gyula játszanak benne, még pedig összevágóan, folyékonyan. Egyetlen hibája volt az előadásnak, hogy a társulatnak nincs két színész nője kokott-szerepekre. *Aranyossy* Jankának, személyiségétől eltekintve, a szerepköre sem bír el annyi cigarettát és pezsgőt, amennyit ez a szerepe előír. *Almássy* Lola a szerepkörénél fogva is már jobban beletalálta magát a helyzetébe, igazi francia asszony volt, pikáns és érdekes. *Mariházy* fess, elegáns báró volt, erőssége ő a francia szalondaraboknak. *Békést* jobb szerepben is láttuk már, ellenben meglepően kedves jelenet volt a második felvonásban egy énekszám, amelyet *Aranyossy* Janka bájosan, kedvesen csicssergett el.

A színház zsufolásig telve volt.

(a)

* *Vizkereszt a színházban.* Szerdán, vizkereszt napján két előadás lesz az aradi színházban. Délután Goldfaden és Davidsohn operáját a *Sulamith*ok adják vendégszerepléssel, este pedig *Szigligeti* Edének híres vigjátékát a *Fenn az ernyő*, nincsen kas elevenítik föl.

* **Elszerződött színész.** Szilassy Juliska, az aradi színtársulat énekes nőtársa, aki az aradi színpadon nem egy alakításában igen kedves volt, virágvasárnapról Nádaszy Lajos pécsi színtársulatához szerződött.

* **Bűnös asszony.** A legközelebb bemutatóra kerülő újdonságok közé tartozik dr. Major Simon fővárosi ügyvédnek *Bűnös asszony* című népszínműve is, mely a budai nyári színteremben került színre az elmúlt szezonban. A darab három felvonásos, s úgy a zenéjét, mint a szövegét Major dr. írta. A főszereplők: *Fóti Frida, F. Csikaházi Etel, Major Agnes, Bácsné, Bélessy, Bónis, Németh, Szegedi, Marházy, Győre.* A premier a jövő hét elején lesz.

Vád alá helyezett jegyző.

(Közokirathamisítás az adókönyvekkel.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 4.

Az aradi törvényszék vádtaancsa ma egy volt aradmegyei jegyző ügyében hozott olyan határozatot, melylyel a szóban forgó jegyző néhány ügyes közigazgatási stiklijére nyomta rá a bűn pecsétjét.

A törvényszék vádtaancsa Popeszkú Izidor volt buttyini jegyzőt vád alá helyezte hivatali sikkasztás büntetése és közokirathamisítás büntetése miatt. Popeszkú azóta, hogy ezeket a cselekményeket elkövette, már nem jegyzője Buttyin községnek; a gyorsabban mozgó fegyelmi apparátus már régen elsöpörte s ma már nyoma sincs Buttyinban a Popeszkú-féle közigazgatásnak.

Pedig Popeszkút Aradmegye közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya éppen ebből az ügyből kifolyólag ítélte hivatalvesztésre, a mely miatt ma a törvényszék vádtaancsa néhány év után vád alá helyezte.

Popeszkú Izidor különben régebben is rendkívül ügyes tojástancot járt a büntetőtörvénykönyv egyes paragrafusai között, de mindannyiszor sikerült neki ép bőrrel megmenekülnie.

A mostani eset azonban sokkal veszedelmesebb reá nézve és a közokirathamisítás oly kézzefogható, hogy ezuttal nehezen fog kibujni a törvény sujtó keze alól.

A jelen esetben is igen plauzibilis védelmet tud előadni, melylyel a hivatali sikkasztást egyszerű tévedéssé degradálja. Egy malomlétről van szó, melyet a község kötött egy magános emberrel. A jegyző, mint hivatalos személy, a bérlőnek a kifizetett bérösszegekről nyugtát állított ki, azonban sokkal csekélyebb összegekről, mint a mennyit a bérlő tényleg kifizetett. Valójában pedig a bérlő az egészet kifizette, amde a bérösszeg felét természetben, buzában fizette ki, s így — mondja már most a jegyző — a nyugtát csak a pénzről állíthatta ki. Védelmére előadja még, hogy rögtön, amint észrevette, hogy nem helyesen állította ki a nyugtát, a sajátjából kipótolta a hiányzó részt.

A másik eset sokkal egyszerűbb. A jegyző feleségének vagyona volt, mely után adót kellett fizetnie. A jegyző ekkor azt tette, hogy a felesége adóját a főkönyvben egy szegény buttyini lakos adójaként könyvelte el s évről-évre felterjesztette a pénzügyigazgatóságához, hogy behajthatatlanság miatt írják le. A pénzügyigazgatóság gyanútlanul le is írta az adót, nem tudva azt, hogy ez tulajdonképpen a tehetős és fizetőképessé Popeszkúné adója.

A vádtaancs, mely *Galla József* törvényszéki bíró elnöklése alatt működött, ma azután vád alá helyezte.

A nábob kártya-differenciája.

(Választott bíróság egy kártyaveszteség ügyében)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 4.

A főváros előkelőbb köreiből már hetek óta beszélnek arról a szenzációs kártya-pártiról, mely egy országgyűlési képviselő és egy bácskai dúsgazdag földbirtokos között folyt le és a melynek óriási összegű differenciája volt.

Szacelláry György országgyűlési képviselő és *Dungyverszky Jócó* földbirtokos, a híres bácskai nábob fia, voltak a partnerei a nevezetes kártya-játszmának, a mely két napon át tartott: Az első napon 180,000 koronát, a másik napon 120,000 korona volt a differencia, a mely a fiatal *Dungyverszky* rovására ment. Szacelláry háromszázezer koronát nyert tőle, azonban *Dungyverszky Jócó* ezzel az összeggel a nyerő félnek adós maradt.

A *Dungyverszky* család a tetemes kártya-veszteség kifizetését megtagadta, ezzel az indoklással, hogy *Dungyverszky Jócó* ideges, és gyógyíttatása végett *Purkersdorfba*, egy szanatóriumba ment.

Később a család az alkudozások terére lépett, de eredménytelenül. Végül azt ajánlották, hogy választott bíróság döntsön a fölött, köteles-e *Dungyverszky Jócó* a 300,000 koronás kártyaveszteséget kifizetni, vagy sem.

Ebbe Szacelláry belement. Szacelláry bírái *Kristóffy József* országgyűlési képviselő és *Majthényi Béla* földbirtokos, a *Dungyverszky*eké. *Gromon Dezső* honvédelmi államtitkár és *Hadik Sándor* gróf földbirtokos voltak, a kik elnökül *Uchritz Zsigmond* bárót választották meg.

A választott bíróságnak tegnap délután kellett volna összeülni. Azonban az érdemleges tárgyalás elmaradt, mert *Dungyverszky Jócó* családja orvosi bizonyítványt mutatott be arról, hogy *Dungyverszky Jócó* beszámíthatlan.

Szacelláry választott bírái erre kijelentették, hogy ily körülmények között nem hajlandók tárgyalni.

Két élőhalott.

(Megbrült a leánya miatt. — Aki a halottat késeli.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 4.

Két dühöngő örültet vittek be tegnap az aradi kórházba. Az egyik idősebb ember, aki a leánya miatt vesztette el az eszét, a másik fiatal legényember, aki ugyancsak egy leány miatt került az élőhalottak közé.

Tegnap este nagy csődületet okozott a pályaudvaron az első beteg megérkezése. A *Borossebesről* érkező vonaton hozta két román paraszt a szerencsétlen embert, aki dühöngő rohamaiban egészen összevázta a fejét, úgy, hogy egész arca tele volt megaludt vérrel. Az örültet *Korb Gábornak* nevezik. A vonaton is állandóan dühöngött, sirt, jajgatott és ordított és ki akarta szabadítani magát a kötelek közül, amelyekkel kezét összekötötték, hogy ne tehessen kárt magában. Utközben a vasuti fülke falán függő táblák elé térdelt és egyre imádkozott, majd a leányát emlegette egy oláh pappal kapcsolatban. A szegény ember, ahányszor kissé lecsillapodott, mindig csak erről a tárgyról beszélt. Mikor azután a vonat beérkezett az aradi állomásra, nem akart leszállani,

— úgy, hogy kísérei a legnagyobb erőfeszítéssel is alig bírták leemelni a fülkéből. Az állomáson ujjal erővel tört ki rajta a dühöngés, nem akart kimenni a pályaudvarról. Mikor kicipeltek, bérkocsiban akarták a kórházba vinni, de minden erőfeszítés hiábavaló volt, nem bírták a kocsiba beleerőszakolni. Végül kénytelen-kelletlen gyalog kellett a kórházba becipelni, ahol most erős őrizet alatt van.

A másik élőhalott *Rossia* községből való, huszonhárom éves román legény. *Jóó Tódor*nak hívják. A legény már hosszú ideig szerelmes volt a község egyik csinos leányába, aki azonban nem viszonzta érzelmeit. *Jóó* emiatt már hosszabb ideje buskomorságba esett, a falubeli legényekkel alig érintkezett, míg végre tegnapelőtt kitört rajta az örület. — Egyik falubeli háznál éppen virrasztóban volt egy halott mellett, még pedig többedmagával. Egyszerre felugrott a székről, amelyen ült, kést rántott és a halottra vetette magát. A ravatalon felel hullat összevissza szurkálta a késével, és amikor közeledtek hozzá, ordítva villogtatta a kést. A jelenlevők közül egyik se mert lefegyverezni a dühöngőt, hanem mindnyájan kiszaladtak a szobából és fellármázták a szomszédságot.

A segélykiáltásokra többen összefutottak és behatoltak a szobába, ahol a dühöngő ember még egyre a halottra szurkálta és a kedvese nevét kiabálta. Megpróbálták, hogy a kést elcsalják tőle, de miután ez nem sikerült, — mintegy 6–8 ember egyszerre megrohanta a tomboló örültet és hosszas küzdelem után végre letudták fegyverezni.

Akkor azután legyűrték a földre, megkötötték, és bevitték a községkórházba, ahonnan tegnap szállították be két ember kíséretében az aradi kórházba. Itt kényszerzubbonyt adtak rá, s az elmebetegnek osztályában helyezték el.

MULATSÁGOK.

Farsangi naptár:

Január 5. A Lloyd-társulat táncvigalma.

Január 9. A Vörös Kereszt és Fehér Kereszt-egyesületek nagy ünnepe (Központi Szálló.) — Hivatalszolgák bálja (Kass vendéglő.) — A lippai izraelita jótékony nőegylet táncvigalma. — A mikalakai vöröskereszt-egylet műkedvelői előadással egybekötött táncmulatsága. — A Meteor kerékpárklub hangversenyyel egybekötött táncvigalma (Vass szálló.)

Január 16. Az athletikai klub bálja (Fehér Kereszt.) — Az arad-gáji önkéntes tűzoltókar táncestélye (Gáji iskola.)

Január 17. A pankotai jótékony nőegylet táncvigalma (Fehér Kereszt.) — A magyarországi szabómunkások és munkások egyesülete aradi csoportjának táncvigalma (Központi Szálló.)

Február 1. Tanítók bálja (Polgári iskola.)

Február 13. A szegény tanulókat segélyező egyesület bálja (Fehér Kereszt.)

(=) **Ajándékok az Országos Vásárnak.** Az Országos vásár sátrának felszerelésére újabban ajándéktárgyakat küldöttek:

Báró Bányász Antalné: 1 kezű csatta finom bonbonnal töltve, 2 nagyon szép bonbonier töltve, 1 üveg virágtartó, 1 zsebnaptár, 1 finom disz kutya.

Báró Bányász Stefánia: 1 értékes berendezteke-játék, 1 remek állatkert, 1 meglepetést szedő disztárgy, 1 bonbonier töltve.

Neuman Lániné: 4 üveg valódi burgundi bor, 4 üveg valódi rizling bor.

Fényes Kálmán: 1 gyönyörű tájkép (olajfestmény), 1 finom porcellán virágkosár, 1 üvegpo-hár Aradi Emlék felirattal, 1 igen csinos legyező.

Weisz Mór és fiai: 10 csomag legfinomabb szalon cukorka.

Kabdebó Kálmán: 2 gyönyörű disztárgy, 2 remek váza, 1 finom porcellán agyal, 1 hamu tartó felirattal, 1 berendezett plüss kazetta, 1 peros tisztító-szék, disztárgy, 1 pénzárca borból, 1 finom sebkés, 2 nemesre tűkkel, 1 illatos selyem párna.

Wadowszky Gusztáv: 3 tölgyfaalvány, kép-pel, 1 nagyon szép kép Merán-árvánnyal, 2 finom

üveg átvány, 2 fuvola, 1 finom kagyló, 1 ridikül töltve cukorkákkal, 1 golya-gyerekekkel, 7 baba különféle öltözetben, 1 Eiffel torony rugóhúzó, 1 könyv Bécs látképével, 1 finom kristály levélnehezék, 2 nikkel tojástartó, 1 japáni napernyő, 9 pénzárca bőrből, 1 tojette doboz finom puder pamacsosál, 9 igen finom francia Saché, 1 finom illatos tojette szappan, 2 levél nehezék üvegből, 1 finom tárca cigarettának, 1 csavarható iron, 2 jegyzőkönyv celuloidból, 1 doboz cukorka (Stelwerk), 5 csemege különlegesség szappanból, 1 tányér előbbihez.

Koncz József: egy doboz finom szivar.

(=) A Meteor kerékpárklub január 9-én este 1/2 9 órakor a „Vas szálloda” éttermében hangversenyyel egybekötött zsrkörű táncvigalmat rendez. A hangverseny műsora: Nyitány, előadja a műkedvelői zenekar. Képe: vetítése. Fuvola szóló, előadja Doka Miklós, kíséri a zenekar. Zene szám. Előadja a zenekar.

(=) A Mikalakai Vörös Kereszt egyület január hó 9-én műkedvelői előadással egybekötött jó-tékonyceú táncmulatást rendez.

(=) Ujaradi kereskedők estélye. Az Ujaradi Kereskedők Köre sikerült estélyt rendezett december 31-én, Szilveszter napján. Az estély a hamai órákig elharcott, a legkitünőbb hangulatban, fészelen jövedben. Az estélyen a következő hölgyek voltak jelen:

Leányok: Gangl Elma, Petrovics Ilonka, Papp Irén (Kétegyháza), Kovács Riza, Schork Róza, Schork Etelka, Zirczer Vilma, Lambert Irmus, Schäffer Irénke, Schäffer Erzsike, Vesser Mariaka, Kling Otília, Schenk Mártha (Fehértöplom) Grünwald Nina, Partos Irénke, Klukovics Rózsika.

Asszonyok: Berthe Györgyné, Krebsz Ignácóné, Zinner Mátýásné, Seidl Ferencné, Weisz Adolfné, Vas Józsefné, Pömersheim Tivadarné, Helcz Antalné, Vetter Mártonné, Kovács Sándorné, Zimmermann Ignácóné, Tech Sándorné, Margitai Károlyné, Klagovics Adámné, Gammer Lipótné, Schmitzer Jakabné, Gangl Andorné, Petrovics Edéné, özv. Hemen Mátýásné.

Szocialista zendülések.

(Megestromelt községhez.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, január 4.

Aradmegye szomszédságában két helyről is érkezik a híre annak, hogy szocialista színezetű zavargások történtek, a melyek majdnem végzetes események okozói voltak.

Az egyiknek hírét *berzovai* levelezőnk közli velünk:

Borzovával szomszédos *Batta* krassósörény-megyei községben e hó harmadikán *Popovics* Tódor szocialista agitátor, aki *Borzová*ról érkezett *Battára*, a mai napra engedélyt kért népgyűlés tartására. *Popovics* előzőleg már *Borzován* maga köré gyűjtötte párhíveit, és az utcán kisebbmértvű rendzavarást okozott; párhíveit magával vitte *Battára* is, ahová a szomszéd falvak szocialista érzelmi lakóit is összehívta. Ezek a községbeliekkel egyesültek, és arra unszolták *Popovics*ot, hogy miután nekik hétfőn dolguk van, tartsa meg vasárnap a népgyűlést. Noha az engedély csak hétfőre szült, *Popovics* engedett a kérésnek, felállott egy asztalra és szónokolni kezdett.

Miután a nagy csődület már előbbi is felkeltette a csendőrség figyelmét, négy csendőr épen akkor érkezett a rögtönzött gyűlés színhelyére, mikor már *Popovics* javában beszélt. Felszólították, hogy hagyja abba a beszédet, és szálljon le az asztalról. *Popovics* azonban rá se hederített a csendőrök beszédjére, hanem nyugodtan szónokolt tovább.

A dolog vége az lett, hogy *Popovics*ot letartóztatták, és a község házára kísérték. Az utcán levő tömeg a község háza elé vonult, és követelte, hogy szónokukat adják ki. Mikor pedig látták, hogy kérelmüket nem teljesítik, szidalmak és fenyegetések között kezdték *Popovics* kiadását követelni. Ez sem használt. Erre a tömeg nekirentett a háznak, feltörte és a község háza ajtóit kezdte fesszegetni. A község-

ház udvarán minden összetörhetőt összezúztak, a farakásokat szédobálták, és a fahasábokkal bekarikák törni az ajtókat.

Épen az utolsó pillanatban érkezett meg a távirati uton segítségül hívott csendőrség, a melynek nagynehezen sikerült puskatussal kiverni a tömeget az udvarból. A zendülésről azonnal értesítették a marosi járás főszolgabíráját, akinek megbízásából a szolgabíró még az éj folyamán kiutazott a helyszínére.

Popovics még most is a község házában van csendőri őrizet alatt.

A másik zavargás *Szerb Ill-be*, torontál-megyei községben történt, ahol a szocialisták vasárnapra népgyűlést hirdettek a következő humoros műsorral:

1. Szabad halászatot!
2. Szabad vadászatot!
3. Fejenként két hold földet!

Miután azonban a bejelentés közül több szabálytalanság történt, a főszolgabíró betiltotta a gyűlést. Ennek folytán a nép olyan izgatott hangulatot mutatott, és oly fenyegetően viselkedett, hogy a főszolgabíró a nyílt lázongás kitörését megelőzendő, sürgőnyileg kért katonai segítséget. A mai napon egy század gyalogság érkezett *Szerb-Itterébe*, és mindaddig ott is fog maradni, amíg a hangulat le nem csillapodik.

Ujabb rendelet a sorozásra.

(A legújabb terminusok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 4.

A honvédelmi miniszter most újabb rendeletet adott ki a már hat ízben elhalasztott sorozásra nézve. Ezúttal a honvédelmi miniszter nem nyilvánítt semminő reményt arra nézve, hogy a legutóbbi terminust be lehet tartani, vagy sem, de a politikai helyzetet tekintve, nincs kizárva, hogy a sorozást ennek a rendeletnek alapján meg lehet tartani.

Ezúttal is két terminust tűz ki a honvédelmi miniszter rendeletében, amely tegnap érkezett a városhoz és így szól:

Körrendelet

Arad szab. kir. város közönségének.

Minhogy az 1903. évre kiállítandó újoncok mindez ideig országgyűlésileg meg nem ajánlottak, a folyó évi 87,000 szám alatt kiadott körrendelettem kapcsán főlhivom a törvényhatóságok, hogy az illetékes es. és kir. honvédnadkiegészítő kerületi és a m. kir. honvédnadkiegészítő parancsnokságokkal egyetértőleg újból két utazási és működési tervet és pedig akként állapítsa meg, hogy a fősorozás az 1903. évre az egyik terv szerint 1904. évi február 1-től március 5-ig, a másik terv szerint 1904. évi február 15-től március 19-ig terjedő időtartama alatt legyen fogantatható.

Egyebekben a 87,000 számú körrendelettemben kifejtett részletes rendelkezésekre utalok.

A kiegészítő parancsnokságokkal egyetértőleg megállapított két működési terv a szokásos módon kiállítva hozzám minél előbb, de legkésőbb 1904. évi január 15-ig jóváhagyás véget okvetlenül felterjesztendő.

Budapest, 1903. évi december 31.

Nyíry,

honvédelmi miniszter.

A rendelet alapján úgy Arad városa, mint a vármegye új tervezetet dolgoz ki. A legutóbbi tervezetek szerint Aradon a fősorozásnak vagy december 28. 29. 30. 31-én, vagy január 12. 13. 14. és 15-én kellett volna lenni. Az előbbi terminus letelt az utóbbira nézve pedig nincs semmi kiállítás, hogy azt betarhassák. Mindenesetre érdekes, hogy az 1903. évi sorozást akkor tartják meg, amikor már az 1904-ik évihez kellene fogni.

Harc a gyermekért.

(A Tagányi-Sulkovszky válópör folytatása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 4.

Tudvalevő, hogy a *Tagányi Sándor* és a *Sulkovszky* Ida hercegnő házassága bírói eljárás alatt áll, miután a hercegnő annak fölbontását kérte.

A házastársak elválását azonban kinossá és nehezzé teszi egy olyan ügy, mely a szerencsétlen házasságok legtöbb eseteiben a teljes elválást is meggátolja. A gyermek, a melyért előreláthatóan nagy harc fog lefolyni.

A három éves fiúcskára, aki a *Tagányi Sándor* és *Sulkovszky* Ida hercegnő házasságából született, hír szerint nagy szerep vár. *Sulkovszky* herceg, Ida hercegnő atyja ezt a kis fiút akarja valaha összes vagyona egyedüli és kizárólagos örökösévé tenni. E célból adoptálni is akarja, hogy a *Sulkovszky* herceg nevet is viselhesse. Egyelőre azonban az a célja, hogy a kis fiút maga mellett lássa, de természetesen az apa is küzd jogáért.

A törvény szerint a gyermek, ha a szülők törvényesen elváltak, két éves koráig az anyánál, azontul pedig az apánál van. A kis *Sulkovszky* unoka ezidő szerint atyjánál, *Tagányi Sándornál* van, s a hercegnő, a mikor a válópörét benyújtotta a törvényszékhez, egyúttal a gyermek kiadatása iránti eljárást is folyamatba tette. Az aradi árvaszék illetékes annak a kimondására, hogy a gyermek kié legyen, az apáé, avagy az anyáé.

Jó Béla árvaszéki ülnök hivatali helyiségében ma ez ügyben folyt le az egyik tárgyalás. A hercegnőt *Pollacsek* Arnold dr. budapesti ügyvéd, *Tagányi Sándor* dr.-t pedig *Steinhardt* Mór dr. aradi ügyvéd képviselte. A hercegnő tudvalevőleg kérvényt adott be az árvaszékhez, hogy a fiát ítélje oda neki. Evvel szemben *Tagányi Sándor* egy másik kérvényben azt kérte, hogy hagyják nála a gyermeket. Ezen kérvények ügyében folyt ma a tárgyalás, mely egy egész napot igénybe vett. Mindakét ügyvéd erős jogi érvekkel küzdött a maga igazáért. *Steinhardt* Mór dr. végül avval az érveléssel kérte a maga álláspontját érvényre juttatni, hogy a hercegnő rosszul bánik gyermekével, nem úgy viselte gondját mint egy anyához illik. Erre tanukat is jelentett be, akiknek kihallgatását az árvaszék el is rendelte. Hétfőn kezdik meg a dajka kihallgatását.

HIREK.

A karzat az obstrukcióban.

— Ujabb eset a Házban. —

Arad, január 4.

A karzat mind tevékenyebb részt vesz képviselőház tárgyalásaiban. Ugy látszik, ez is az obstrukció eredménye. A múltkor a főváros egy öreg polgára az Ugron-pártot szólított föl a karzatról, hogy hagyjon föl a céltala küzdelemmel. Hogy az egyensúly helyreálljon ma egy karzati politikus az obstrukció mellett foglalt erőlyes formában állást.

A képviselőház mai ülésén, a mint bá *Feilitzsch* Artur alelnök zárt ülést rendelt és a hallgatóságot távozásra szólította föl, második emeletről valaki lekiáltott:

— *Éljen az obstrukció!*

A terembiztosok körül fogták és az elnök szobába vitték, a hol *Feilitzsch* Artur alelnök maga vallatta ki. Kiderült, hogy *Szirmák* Lajos Gusztávnak hívják, foglalkozás nélküli márami illetőségű szobafestő.

— Micsoda befolyás alatt zavarta ön Ház tanácskozásait? — kérdezte az alelnök.

— Hát azt hiszi az elnök úr, hogy csak magam vagyok így érzületen? — felelte a közbeszóló.

Az alelnök figyelmeztette, hogy a közbeszólás miatt kihágásért is meg fogják büntetni. Ez láthatóan lehütötte.

— Nem tudtam, hogy ez bűn, — mondta. Azt hittem, hogy csak *kiutasítanak*. Az nem lett volna baj.

Az igazolás után átadták a rendőrségnek a heves vérű szobafestőt.

— **Ebéd a főispánnál.** Urbán Iván főispán az újév alkalmából vasárnap ebédet adott, a melyen a városi és megyei közelet emberei közül résztvettek:

Bánhidya Antal báró orsz. képviselő, Bonts Döme kir. közjegyző, Csák Cirják minorita endfőnök, Csécsi Imre lelkész, Csernovits Diodor jószágigazgató, Dálnoki Nagy Lajos alispán, Deutsch Bernát, Frint Lajos lelkész, Farkas Győző pénzügyigazgató, Hadfy Imre honvédelmi ezredes, Hamsza Agoston arkimandrita, Institör Kálmán polgármester, Kristyó János, Keller Izó főmérnök, Kugler István királyi ítélőtáblai bíró, Katona Béla főmérnök, Lázár Frigyes huszárezredes, Medveczky Zsigmond műszaki tanácsos, Méhes József dohány-beváltó-felügyelő, Meszlényi Antal dr. kir. ügyész, Moys Dező tűzérőrnagy, Papp János püspök, Parecz Gyula dr., Szalay Károly, Szél Ernő postafőnök, Szombathy György orsz. képviselő, Schröder Béla lapszerkesztő, Sztankovits Miklós máv. üzletvezető, Stengl Andor iparfelügyelő, Tagányi István, Tedschi Viktor Teleszku György esperes, Tóthossy Géza kincstári ügyész, Várhelyi Béla főrendiházi tag, Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő, Zselénski Róbert országgyűlési képviselő.

Kimentették elmaradásukat: Otrubay Károly törvényszéki elnök, Lehmann Vince vezérőrnagy, Wachsmann Vilmos ezredes, Fábrián László nyug. főispán, Salacz Gyula, Solyomossy Lajos báró, Várhelyi László és Wittmann János orsz. képviselők, Stauber József, az Aradi Közlöny szerkesztője.

— **A póttartalékosok napja.** Nevezetes nap volt ma a katona-életben. Ma kellett bevonulni azoknak a póttartalékosoknak, a kiket a december 20-án hazabocsátott harmadévesek helyébe, a létszám kiegészítéséül huszonnyolc napos fegyvergyakorlatra behívtak. Meglehetősen szomorú bevonulás ez: az első eset, hogy póttartalékosokat békés időben télen hívnak fegyvergyakorlatra. Aradon meglehetősen csöndes volt ez a nap. A 33. gyalogezredhez mintegy száz póttartalékos vonult ma be, akiket azonban haza is bocsátottak. A legnagyobb részük ugyanis görögkeleti vallású volt, akiket a hadügyminiszter rendelete értelmében, az óbitű karácsonyra való tekintettel, csak január hó 11-től kezdve lehet beintartani. Ezért hazaküldötték őket, azzal, hogy 11-én vonuljanak be. A honvéd-zászlóalj póttartalékosokat csak február 1-ére hívták be, ma csak azok jelentkeztek a zászlóaljnál, akiket más honvédgyalogezredekhez, január 4-ére hívtak be. — A cs. és kir. 3. huszárezredhez századonként 3—4 tartalékost hívtak be csupán, a létszám kiegészítésére.

— **Hatszáz ezer korona különbözet.** Az aradi pénzügyigazgatóságához beérkeztek a megyebeli adóhivataloktól az elmúlt évben befolyt adókról szóló jelentések. A jelentés szerint az exlex Aradmegyében is nagy nyomot hagyott az adózás terén. Az egyenes adóknál a múlt évben körülbelül hatszáz ezer koronával kevesebb folyt be, mint az 1902. évben. A részletes jelentést erről a megye közigazgatási bizottságának csütörtöki ülésén fogja előterjeszteni Farkas Győző pénzügyigazgató.

— **A dunaszerdahelyi mandátum.** A mint lapunknak táviratozzák, a Bartal Aurélnak po-

zsonyi főispánna történt kinevezése folytán megüresedett dunaszerdahelyi mandátumra január 7-én tartják meg a választást. A jelöltek: Katona Mór dr. egyetemi tanár, a ki szélső-agrárius programmal lépett föl és a néppárt részéről: Bapcsányi Gyula földbírtokos.

— **Békési deputáció a kultuszminiszternél.** Az ideán nyitják meg Békésgyulán az új római katolikus főgimnáziumot; a békésgyulaiak e mellé egy állami polgári leányiskola felállítását szeretnék elérni. E célból a mint tudósítónk táviratozza, Lukács György dr. főispán vezetése alatt a mai nap folyamán egy békésgyulaiakból álló deputáció tiszteltet Berzevicsy Albert közoktatásügyi miniszternél, akinél a deputáció kérését Lukács főispán támasztotta. A miniszter igen szívesen fogadta a küldöttséget és megígérte, hogy az ügyet tanulmányozni fogja.

— **Az inzultált török nagykövet** Konstantinápolyból táviratozzák, hogy ottan illetékes körökben befejezett dolog, hogy Mahmud Neddím bey bécsi török nagykövetet, akinek botránya nemrégiben nagy port vert föl az osztrák fővárosban, már legközelebb visszahívják és egy rendelkezésben lévő magas török diplomatával fogják helyettesíteni, aki ezelőtt a berlini török nagykövetséghez volt becsúszva. Ennek a változásnak oka az a kínos affér, amelynek szereplői tudvalevőleg Mahmud Neddím bey nagykövet és Dzseved bey nagykövetségi orvos voltak. A nagykövetet, mint emlékeztetés, azzal vádolta a nagykövetségi orvos, hogy róla hamis jelentéseket küldött Konstantinápolyba. Egszer aztán felment a nagykövetségre és rövid szóváltás után az egész személyzet jelenlétében néhányszor arcütközött Mahmud Neddím bey nagykövetet. Dzseved beyt közvetlenül azután kiutasították Bécsből, majd Pozsonyból is távoznia kellett két nap leforgása alatt. Ennyiből állott a török nagykövet elégtétele. Azóta az osztrák császárváros diplomáciai köreiből tartózkodólag viselkedtek Mahmud Neddím bey irányában, amiért a szenvedett inzultust nem torolta meg kielégítő módon. A nagykövetváltozás már a legközelebbi napokban meg fog történni és csak azért halasztották eddig, nehogy úgy lássák, mintha az a botrány volna oka a nagykövetségerének, holott Dzseved bey kiutasításával látszólag elégtételt szereztek a megbántott Mahmud Neddím beynek.

— **A Bonaparték gyászja** Brüsszélből táviratozzák, hogy Bonaparte Viktor herceg, aki örök időkre ki van tiltva Franciából, nem élt a francia kormány engedélyével, hogy nővére, Bonaparte Mathild hercegnő temetésén részt vegyen. A hercegnő egyébként nem őt, hanem öccsét, Bonaparte Lajos herceg orosz tábornokot tette örökösévé. Ennek hagyta két millió frank készpénzből és nagyjértékű papirokból álló vagyonát. Viktor herceg csak néhány családi ékszert kapott.

— **Kiss József kikeresztelkedik.** A Posti Hírlap írja óvatos fenntartással, hogy Kiss József, a nagy költő, a közel jövőben, agg koradacára, családjával együtt ki fog keresztkedni. Hogy mi indítja erre az elhatározásra az ősz költőt, annak okát abban a nagymérvű mellőzésben keresik, mely bizonyos körök részéről éri, másrészt abban a csunya nembánomásban, melyet saját hitsorsosai tanúsítottak irányában egész eddigi pályafutása alatt. Hogy a konvertálás már vizkeresztkor meg fog történni, írja az említett újság, az a néppárt egy oszlopos tagja közbenjárásának köszönhető.

— **A Székely Otthon felolvasó ülése.** A Székely Otthon vasárnap délután tartotta rendes felolvasó ülését, amelyen Szilvássy László dr. a székhelyek többnévűsége címmel tartott szabad előadást, melyben különösen a pogánykorbeli székely viszonyokról fordultak elő érdekes ada-

tok. Ezután Bedő Árpád dr. tartott felolvasást, A székhely és a magyar ipar címmel, amelyet mai lapunk tárcarovatában közlünk. A felolvasáson nagy közönség volt jelen.

— **Harmadfél év államfogház.** Stieder György, a ki Ernuszt Kálmán ügyvédet párbajában a nyolcra, holnap vonul be a váci fogházba, hogy megkezdje büntetését, a mely korok harmadfel esztendő. A halálos párbajok krónikájában is ritkaság az ilyen súlyos raboskodás.

— **Nagy fizetéseképtelenségek.** Bécsből táviratozzák: Steiner Ottó schwechati kábel- és gummiárugyáros fizetéseképtelen lett, passzívai 500,000 koronára ragnak. Az E. Angelfeld bécsi vászonkereskedő cég 150,000 korona passzívával vált fizetéseképtelenné.

— **Beteg főúr.** Szegedi tudósítónk jelenti: Gerliczy Félix báró, Fejérváry Géza volt honvédelmi miniszter veje a napokban vadászaton súlyosan meghűtötte magát. A meghűlés folytán támadt komplikációk miatt a baj tüdőgyulladássá fajult. A beteg állapota súlyos.

— **Az egy-gyermekrendszer ellen.** Hontmegye törvényhatósága átiratot küldött Arad város tanácsának, hogy az országos vesztéssel fenyegető egy-gyermekrendszer ellen indított országos akcióban vegyen tevékeny részt Arad városa is. Az átirattal a szombati tanácsülés fog foglalkozni.

— **Tébolydából megszöktetett őrült.** A zágrábi rendőrség táviratilag értesítette a budapesti rendőrséget, hogy a Zágráb közelében lévő Tenyeneben lévő elmeorvóintézetből tegnapra virradóra hirtelen eltűnt egy elmebeteg. Az elmeorvóintézet igazgatósága azt hiszi, hogy a paralizált beteget megszöktették, hogy így az örökségét mihamarabb el tudják tőle venni. Van rá gyanú, hogy a beteget Budapestre hozták ismeretlen szöktetői és hogy itt — a legnagyobb valószínűség szerint — az Aranykéz-utcában rejtették el. Ezért kereste meg a zágrábi rendőrség a budapestit, hogy nyomozza ki a tébolydából megszöktetett őrült hollétét. A beteget különben báró Zornberg Lajosnak hívják. Nagyon vagyons befűndorolt horvát család sarja, 19 éves és két év óta őrült. Azt hiszik, hogy egy volt ápolója, valami Szokolovics nevű ember szöktette meg és az hozhatta ide Budapestre, a hol Szokolovicsnak nőtestvére lakik az Aranykéz-utcában. Ez az asszony is ápolónő volt valamikor a tenyeci horvát elmeorvóintézetben. A budapesti rendőrség megindította a vizsgálatot az elmebeteg báró hollétének kipuhatolására.

— **Hitközségi élet.** Kisjenőről írja levelezőnk: A kisjenő erdőhegyi izr. hitközség ma tartotta 14-ik évi rendes közgyűlését a hitközségi tagok élénk részvételével. A Herz Bernát titkár által felolvasott évi és számvizsgálóbizottsági jelentés a hitközségnek vagyoni és számbeli gyarapodásáról számolt be. A hitközség öröndetes gyarapodása első sorban az általa fentartott és vallás különbség nélkül látogatott felekezeti iskolájának tulajdonitandó. A jelentés szerint Székudvar, Nadab, Csintye és Szintye községekből több román nemzetiségű tanuló folyamodott az iskolába való felvételért, azonban azok felvételét a tanterem szűk volta miatt mellőzni kellett. A jelenleg beiratkozott tankötelesek 42 százaléka izraelita, 16 százalék a gör. kel., 9 százalék a ev. ref. és 33 százalék a rom. kath. vallású. Ez alkalommal megejtetett a tisztújítás is, még pedig titkos szavazás útján, kivéven az elnököt, Schillingert Márton, akit a közgyűlés egyhangúlag megválasztott. Alelnök lett: Braun Fülöp (uj). Pénztáros: Klein Adolf. Ellenőr: Löwy Károly. Templom gondnok: Steiner József. Temető-gondnok: Messzer Ilés. Azon kívül a képviselő-testületbe beválasztott: Messzer Lipót, Mann Vilmos, Kaufmann Manó és Beck Mór rendes és dr. Glück Géza póttagnak. Iskolaszéki tagok lettek: Messzer Lipót, Kaufmann Manó, Braun Fülöp, Glück Géza dr. és Schilling József.

— **Halál a jég alatt.** Puterics Mita aradi szénakereskedő ma délelőtt a Marosra küldte

vizért Pankótán Mária nevű román cselédleányát, mert a háznál Maros vizet isznak. A leány el is ment a Maroshoz, de ahelyett, hogy a part mellett vágott lécek közül valamelyiket felhasználta volna a vízmerítésre, a jégben bement majdnem a folyó közepéig, ahol a víz erős sodra miatt még csak igen vékony jég képződött, amelyen itt-ott még a víz is átfolyik. A gyerekleány nem is gondolva a veszélyre, megmerítette a magával hozott kantákat. Épen a harmadik kantát merítette be a vízbe, mikor a jégréteg, amelyen állott, ropogni kezdett, és mielőtt még a leány visszaugorhatott volna, be is szakadt. A csinos, szőke leány belezuhan a fagyos hullámokba. Egy darabig még valahogy fenn tudta magát tartani, amiben a szoknyái is segítettek. Kétségbeesett sikoltásaira a parton összecsozdult emberek valahonnét csákiyát keritettek, és a leány megmentésére siettek, de mielőtt még elérték volna, — a jég, amibe a leány kapaszkodott, leszakadt, és a szerencsétlen cseléd eltűnt a habok között. A csákiyások rögtön átkutatták a folyó jég alatti részét, de a leányt nem találták meg. A holttestet a víz sodra bizonyára lejjebb vitte, mert minden keresés hiábavaló volt. Az esetről jelentést tettek a városi rendőrségnek.

— Az üzleti körökből. A huszonnyolc év óta fennálló Holländer Ignác aradi termény- és fakeskedő cég tegnapról kezdve Holländer Ignác és fia céggel folytatódik. A cég új tagja: Holländer Emil.

— Tisztújítás Vingán. Vingáról írja tudósítónk: Mióta Vinga nagyközséggé fejlődött vissza, most másodikban választott előjáróságot. Ma tartották meg a választást Pongrácz Miklós fősztolgabíró elnöklése alatt. A fősztolgabíró a nép óhajának engedve valamennyi ajánlatot kardinálta, megválasztatták: Manusov József első bíró (új), Dupcz Flórián törvénybíró (új), Csikarov Miklós pénztárnok (új), Kalikin József ellenőr (rég), Kalikin Mihály, Csulyák Ferenc, Malkin András, Vekov Márk esküdtek.

— Nyilvános köszönet. Az aradi Névtelen asztaltársaság évzáró gyűlése alkalmából szíves volt az aradi ipartestület rokkant alapjára 10 kor. valamint az átutazó iparos segédeknek meg egy étellel való ellátására 20 koronát adományozni, mely nemes adományok fejében halás köszönetünket nyilvánítjuk. Az ipartestület elnöksége.

— Bál cipők és legyezők Porternál. Köz tudomásu tény, hogy Porter Vilmos Nagy Áruháza minden szezonban kitűnő választékot nyújt a tisztelt közönségnek. Különösen cipőárakra nézve mondható ez, éli Porter Vilmos Nagy Áruházáról. Most a bál szezon alkalmával kitűnő választék van ott bál cipők, legyezők, harisnyák és efféle cikkekben. A nagy közönség, mely a Porter-cég szolid elvét ismeri és becsüli, bizonyára szívesen fogja fedezni eme cikkeket is a különben olcsóságáról is nevezetes Áruházban. 324. számú városi és megyei telefon utján választékok házba is kérhetők kora raggeltől késő estig.

— Nátha, köhögés, rekedtség, nyálkásodás és torokbeli ingerlő kítőnő hatásu a Senega melipasztila. Kapható Kossuth gyógyszerárában, Boros Benitér 15. (Dengli ház.) Ara egy korona.

— Szoba illatok a legfinomabb minőségekben. 1 üveg 70 fillér Vojtek és Weisz cégnél Aradon.

A tűzéraktanya telke.

(Még egy felebbezés.)

Arad, január 4.

A tűzéraktanyának a vásártéren való elhelyezése ellen ma újabb felebbezést adtak be Brunhuber Kálmán és társai. A felebbezés így hangzik:

Tekintetes Tanács! Tisztelettel alolított aradi lakosok és mindannyian adófizető polgárok a folyó év december hó 9-én tartott városi közgyűlés azon határozata ellen, mely szerint a város területén építeni szándékozt tűzéraktanya helyeül a vásártér beépítése lett elhatá-

rozva, a törvényes határidőn belül és jogainkra hivatkozva, felebbezünk, kérve miszerint alázatos kérelmünket kellő időbe a nagyméltóságú belügyminiszter urhoz felterjeszteni méltóztatassék.

Nem adatott meg minden adófizető polgárnak, hogy a városi közgyűlés díszes termében közvetlen tanuja vagy részese lehessen a lakosság fontos érdekei, a város jövő fejlődése, vagy mint jelen esetben is az az ellen súlyosan vétkező határozatoknak.

A tervbe vett tűzéraktanya céljára kihasítandó telek beépítésével a jelenlegi és minden irányból legcélszerűbben megközelíthető vásártér annyira összeszorították, hogy az országos vásár megtarthatását más helyre kellene elterelni.

Az országos vásárállást a jelenlegi vásártérről elhelyezni egyértelmű volna az idegen forgalom szándékos elriasztásával, mert míg a jelenlegi vásártér a legnagyobb forgalmu pécska, simándi és radnai országutak felől a legkönnyebben megközelíthető és az államvasutak közvetlen közelében a legalkalmasabb helyen van, az esetleg tervbe vett birkás-dűllői földekre leendő áthelyezése a vásártérnek egy képtelen lehetetlenséget idézne elő, a nagy távolság és azon körülmény miatt, hogy még a helybeli jól tájékozottaknak nagy része is alig tudna rátalálni a szennyvizek kiömléséhez közel tervezett birkás-dűllői területre. Egy más megfelelő területet pedig a vásárállás céljára bármely nagy összegért sem lehetne kisajátítani.

Hogy a célszerűség, hozzáférhetőség mennyire nagy szerepet játszik a vásárok megtartásánál, hivatkozunk azon sajnós tapasztalatainkra, hogy a mióta néhány évvel ezelőtt a vásártér egy részét egy különös és más városban egyáltalán nem alkalmazott célszerűtlen korláttal a forgalomra nézve megnehezítették, azóta a mi vásáruk átlagos forgalma szembetűnően megfogyott, ellenben a szomszéd kis városok, mint Lippa, Pankota, Pécska átlagos forgalma feltűnően nagyobb lett. Most még egy újabb téves intézkedés elég lesz arra, hogy a városunk lakosainak megélhetésére a multban nagy szerepet játszott vásárok forgalma lassanként egészen megszűnjön.

Nem bocsájtozunk a kisebbség által pártolt terv szerinti kisajátítás által elérhető terület értékének megállapításába, mert az illető telek-tulajdonosokkal a kisajátítás érdekében megfelelő tárgyalás nem folytatott; de amennyiben a helyi viszonyoknak, átlagos megfelelő értékért a kisajátítandó terület megszerzhető nem volna, mi sem óhajtunk ily címen a közérdek rovására könnyelműen költekezni, viszont nem akarjuk azt elbinni, hogy eme nagyfotosságú kérdésben nem lehetne a katonai kincstár kiküldöttjeivel, a miniszter jóakaratu támogatásával újabb tárgyalást kezdeményezni, oly célból, hogy a vásártér mellőzésével más megfelelő helyen alkalmas területet találjanak a tűzéraktanya részére, a hol nem fogják a város üdülő helyének, a városligetnek, közvetlen közelébe 5—600 lóra építendő istállóval a közérdeket ignorálni, a most oda épített állami lelencházat a laktanya kellemetlenségeivel zavarni.

Továbbá ki biztosít bennünket arról, hogy a waggongyár mellé tervezett tűzéraktanyának esetleg egy leendő szeszélyes parancsnoka tiltakozni fog, a gyárba éjjei nappal zakatoló gépek, kalapácsolások fűlsiketítő lármája ellen. Követelvény a gyárnak eltávolítását, vagy ott-hagyják a laktanyát a szerződés dacára!

Végül felhozzuk mint utolsó fontos érveinket, Aradváros közönsége ezelőtt 1—2 évvel megvette a Mittelmann-féle gyártelep 7 holdnyi területét 104000 koronáért részben azért, mert a város fejlődésének nevezett telep utjában állott, és különösen azért is, hogy a közvetlen közelben levő városliget a gyár kellemetlenségeitől megszabaduljon és oda többé gyár ne épülhessen. Minden elfogulatlan aradi ember örömmel járult hozzá ezen telek kisajátításához az említett okok miatt, és most egy annál sokkal nagyobb kellemetlenség oda telepítése terveztetik a városliget és állami lelencház mellé, s a városnak kifelé terjedő fejlődése is megakadályoztatik, ha a sérelmes határozat végrehajtatnék.

Tekintve végre, hogy a vásártér mellett elvonuló a köztemetőbe vezető út közlekedési

szempontból és a naponként átlag 8—10 temetéssel gyászban felvonuló közönségnek is nagy háborgatására szelgáltatna okot, mert a laktanyába ki és bevonultat egyetlen főközlekedési uttól a katonaságot eltüntetni, vagy akár a temetéseket, akár a katonaság felvonulását meghatározott időhöz kötni nem lehetne. Mindezeknél fogva mély tisztelettel esedezünk, hogy a közgyűlési határozatot feloldani és Arad sz. kir. város törvényhatóságát a tűzéraktanya céljára újabb alkalmasabb terület kijelölésére utasítani méltóztatassék annál is inkább, mert az erre kiküldött bizottságba a lakanya helyére vonatkozólag a katona kiküldötték véleménye is megoszlott.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Két gyilkos.

(Orvosság helyett vitriol. — Az anyja ellen.)

Arad, január 4.

Szándékos emberölés miatt került bajba egy világosi asszony és egy borosjenői földműves. Aradmegye bűnkrónikájából való alakok ezek. Olyan emberek, a kiknek olcsó az emberélet. A vádtanács mindkettőt vád alá helyezte.

Valóságos drámai alakok. Az egyik bátyjának a kislányát akarta elpusztítani, másik az édes anyját.

A bűnügyi iratok tanúsága szerint csupán gyanúkok szerepelnek a vádhatározat meghozatalára, mert sehogyan se lehetett egész bizonyossággal megállapítani, hogy a két bűnösnek valamely különös oka lehetett a gyilkosságra.

Az egyik vádlott Kivics Porfiró, Csordás Julia világosi román asszony. A testvérbátyjának hét éves lányát ölte meg, amennyiben vitriolt öntött a szájába. Nehéz a büntetést bizonyítani, mert avval védekezik, hogy orvosságot akart a gyermeknek beadni. Az ellenkezőjét annál nehezebb bizonyítani, mert nem forog fenn semmi olyan körülmény, mely az asszony elhatározását indokolta tenné. A vádtanács mindamellett vád alá helyezte és fenntartotta a vizsgálati fogságot. A határozatot Keresztes Gyula dr. védő megfeleltette a nagyváradi táblához.

A másik ügy vádlottja Vostyinar Juon borosjenői lakos. Egy töltött puskával üldözött egy kutyát, a melyet, — az ő állítása szerint — elakart pusztítani. Egy izben aztán, tíz lépésnyi távolságról rálőtt a kutyára, de a lövés Vostyinnak az édes anyját érte. A szerencsétlen asszony közvetlen közelségben állhatott, mert behatolt a testébe a söréten kívül a papírfajtás is, mely pedig a szakértők szerint három lépésnyire a puska cső végétől le szokott esni a földre.

A vádtanács szándékos emberölés büntette miatt helyezte őt is vád alá. Az indoklás az volt, hogy Vostyinar az édes anyja eltartását tehernek nézte, és azt akarta, hogy a többi testvérek tartsák el. Miután azonban azok sem akarták, lehet, hogy a fia így akart megszabadulni a tulajdon édes anyjától.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, január 4.

Delitőzsde. Buzakinál mérsékelt, vételkedv javult. Szilád irányzat mellett 45,000 métermázsza került forgalomba, 5 fillérrel drágább áron. Egyéb gabonaneműek közül rozs és tengeri drágább. Időjárás szép.

Estitőzsde. Berlin 1, Páris 10 magasabb.

Zárul 5 órakor:

Buza áprilisra	7.95—7.96
Buza októberre	7.75—7.76
Rozs áprilisra	6.71—6.72
Rozs októberre	6.71—6.72
Zab áprilisra	5.54—5.55
Zab októberre	5.54—5.55
Tengeri májusra	5.23—5.24
Tengeri októberre	5.23—5.24
Repce augusztusra	11.75—11.85

Zárul 5 órakor:

Oszták hitelrészvény	649.—
Magyar hitelrészvény	767.—
Leszámitolobank részvény	455.—
Rima-Murányi vasmű részvény	500.—
Oszták-magyar államvasúti részvény	669.—
Közuti vasút	691.—
Városi villamos vasút részvény	326.—

NAPIREND.

Január 5. Kedd. Róm. kath. naptár: Telesztor vértanú. — Protestáns naptár: Telesztor vértanú. — Görög-keleti naptár (december 23.): Kréta 10 vértanú. — A nap kél 7 óra 33 perckor, nyugszik 4 óra 4 perckor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklyemúzeum helyisége melletti ülésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Enyhébb, nyugaton, délen sok helyütt csapadék.

REGÉNY-CSARNOK.

Az Antikrisztus csodái.

— Regény. —

Írta: Lagerlöf Zelmá.

Az Aradi Közlönynek fordította:

Oholnoky Viktor.

[36]

(Folytatás.)

Donna Micaela azaz, hogy ilyen gondolatok jártak a fejében, kénytelen volt don Ferrante ágyánál ülni s mulattatni a beteget. A férje sokáig feküdt. A sebéhez szelvény is járult s don Ferrante mint teljesen megtört ember kelt fel a betegágyból. Egyszerre öreg, fonnyadt lett s olyan gyámoltalan, hogy nem lehetett magára hagyni. Nem sürgőldött többé a boltban, egészen más ember lett.

Az a vágy fogta el egész váratlanul, hogy előkelő és elegáns legyen. Azt hitte volna az ember, hogy szegény don Ferrante nagyvárosi hóbortba esett.

Donna Micaela nagyon jó volt hozzá; órák hosszat ott ült mellette s beszélgetett vele mint valami gyermekkel.

— Ki volt az, — mondta Micaela sokszor a férfiaknak, — aki egykor ott állt a piacon tolókalappal, paszományos kabátban, karddal az oldalán s úgy játszott, hogy azt mondták, hogy az a zene, melyet tőle hallanak, felséges mint az Etna s hatalmas, mint a tenger? S ki volt az, aki megpillantott egy szegény gyászruhás signorát, aki nem merre arcát az embereknek mutatni? S ki ment oda hozzá s nyújtotta neki a karját? Ki volt az? Az a don Ferrante, aki egész héten ott állt a boltjában hegyes sapkában s kurta zekében? Nem; az nem lehetett. Egy öreg kereskedő nem tehetett ilyent!

Don Ferrante nevetett. Azt szerette, ha így beszél vele a felesége. Beszéljen arról is, hogy hogyan lessz, ha majd don Ferrantet meghívják az udvarhoz. Mit szól majd a király, meg a királyné?

— Az Alagonák ismét a régi fényes nemzetséggé lettek! — mondják majd az udvarnál.

S ki adta vissza e családnak a régi fényt? S ugyancsak ámulnak és csodálkoznak majd az emberek! Hogyan? Don Ferrante, a szicíliai fejedelem és spanyol grand ugyanaz az ember, akinek Diamanteban szatocsboltja volt s aki a furmányosokkal veszekedett? Nem, ez lehetetlen!

Az ilyen beszéd tetszett don Ferrantenak s szívesen hallgatta mindennap. Soha meg nem unta, donna Micaela pedig bámulatos türelemmel mondogatta neki.

Egyezzer, mikor az asszony megint ott ült a férje mellett s ilyen gyerekességeket mesélt neki, donna Eliza látogatott el hozzájuk.

— Sógorasszony, ha megvan az a könyved, amelyikben a pompéji Szent Szűz legendája van megírva, add kölcsön nekem, — szölt.

— Micsoda? Te olvasni akarsz? — kérdezte donna Micaela.

— Van eszembe! Tudod, hogy nem értek a betűkhöz. Gaetanónak kell a könyv.

Donna Micaelának nem volt meg a pompéji szűzről szóló könyve. De ezt nem mondta

meg donna Elvirának, hanem odament a könyvszekrényhez, kivett egy kis könyvet, mely szicíliai szerelmi dalok gyűjteményét tartalmazta s odaadta donna Elvirának, aki elvitte Gaetanónak.

Azonban alig telte meg ezt donna Micael, mikor keserű megbánás szállt a lelkébe. S azt kérdezte magától, hogy mi jutott az eszébe, hogy úgy cselekedett ő, akinek a szent kisdéd Krisztus olyan nagyon segített.

Bihorvörös lett az arca a szégyentől, mikor rá gondolt, hogy az egyik canzonet megjelelte. Ez a megjelelt dal így szól:

Kérdeztem hajnal, delet, éjszakát,
Fecskét röptében, szálló felleget.
A pi tyfalattyot, százszorszépet is...
Kérdeztem tengert, földet, és eget
Hiába!... Mennyeknek szent serege
Felelj! Te, mondd meg, szeret-e?

Nem remélte, hogy feleletet fog kapni e dalra. Ugy kellett neki, hogy nem jött felelet. Rászolgált, hogy Gaetanó megvesse és tolakodónak nevezze.

De hisz nem gondolt semmi rosszat, mikor megjelelte ezt a canzonet. Az egyedüli célja volt, hogy megijudja, szereti-e Gaetanó.

Multak a hetek s donna Micaela még mindig ott ült don Ferrante mellett.

Egy napon azonban donna Eliza kicsalogta a.

— Jöjj le velem a kertembe, sógorasszony, nézd meg a nagy magnóliámat. Soha ilyen szépet nem láttál.

S Micaela lement Elizával az utcán át a kertbe. S a magnóliafa csakugyan olyan sugárzó volt, mint a nap, előbb észre lehetett venni, mint meglátta az ember. Nagy távolságban is ott hullámozt az illata a levegőben s méhek döngtek, madarak rajzottak körül.

Mikor donna Micaela meglátta a fát, még a lélegzése is elakadt. Sudár, magas volt, szép, egyenletes növéssel s a nagy, kővér levelei üde sötétzöldek voltak. S meg volt rakva, egészen nagy, világos virágokkal, melyek olyanok muattak, mintha ünneplőt öltött volna. Az ember szinte érezte, hogy mámorító öröm ömlik ki az egész fából. S donna Micaela majd, hogy el nem kábul, valami ideen, ellenáthatatlan hatalom vett erőt rajta. Lehuzta magához az egyik rugalmas ágat, széteritette nagy vigyázva a legszébb levelét, elővett egy tűt s betűket kezdett belekarcolni a falevélbe.

— Mit csinálsz, sógorasszony? — kérdezte Eliza.

— Semmit... semmit!

— Az én időmben a fiatal lányok szerelmes levelet szoktak bele karcolni a magnóliá leveleibe.

— Talán most is megteszik még!

— Vigyázz... ha elmentél, meg fogom nézni, mit karcoltál a levélre.

— Hisz nem tudsz olvasni!

— De itt van Gaetanó!

— És Lukács. Bizonyára jobb lessz, ha Lukácsól kérdezed.

Hanem mikor donna Micaela hazatért, megint csak megbánta a dolgot. Csakugyan megmutatja Eliza a levelet Gaetanónak? Nem, nem; ennél donna Eliza sokkal okosabb. De ha maga Gaetanó észrevette őket a műhely ablakából? Nos, hisz e-re sem fog felelni. Micaela azonban nevétségessé tette magát.

Nem, soha, soha ilyesmit többé nem fog tenni. Hisz legjobb az ő számára, ha semmit sem tud. A legjobb, ha Gaetanó nem is törődik vele.

Azért mégis csak egész nap azon töprengett, hogy micsoda feleletet fog kapni. De nem jött semmi.

(Folytatása következik.)

IDEGENEK ARADON.

— Január 3. —

Fehér Kereszt szálloda. Ötömösy Gyula birtokos neje Nagybánya. — Riedorfer László felügyelő neje Mezőhegyes. — Kemény Sándor utazó Budapest. — Csismás Illés és neje aljárásbíró Vinga. — Pollák Gyula utazó Bécs. — Kasán János aljárásbíró Kisjenő. — Reica Ignác utazó Budapest. — Bondy József gyáros Lippa. — Veisei Sándor utazó Budapest. — Gabriel Herman gyáros Trieszt. — Kiss Jakab utazó Budapest. — Kuh József utazó Bécs. — Popper Zsigmond utazó Prága. — Kepkes Lajos igazgató Nagyhalmagy. — Kohn Ede utazó Budapest. — Böhm Lajos utazó Budapest. — Schwarcz Ferenc utazó Bécs. — Spieler Andor utazó Budapest. — Nachman Lajos utazó Budapest. — Weisz Jenő utazó Bécs. — Beer Vilmos kereskedő N. Kikinda. — Fenyves Adolf tizt. ellenőr Budapest.

Központi szálloda. Feldmann Lajos kárbeclő Budapest. — Móró Arnold utazó Budapest. — Gerő Miksa utazó Budapest. — Aistätter Antal utazó Brassó. — Réthy Simon utazó Temesvár. — Kiss Vilmos körjegyző Kevermes. — Bauer József mérnök Budapest.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1904. évi január hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat déle. 11.51
Gyorsvonat délután 4.21	Személyvonat d. u. 3.32
Személysz. tv. d. u. 4.45	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szv. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnáról délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Személyvonat este 7.18	Radnáról vas. és ün. e. 8.13
	Személyvonat este 9.05
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Személyvonat reggel 5.—	Személyvonat reggel 8.35
Vegyesvonat reggel 7.10	Vegyesvonat este 7.06
Személyvonat d. u. 4.11	Személyvonat éjjel 10.33
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonról sv. reg. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat délelőtt 11.—
Gurahon g. sv. d. u. 4.30	Személyvonat este 6.56
	Pankotáról sv. este 9.20

Motormenetek

Arad—Városháztér és Mezőhegyes között.

Battonya felé reggel 8.04	Mezőhegyes felől reg. 6.48
Battonya felé d. u. 12.01	Személyvonat este 11.30
Mezőhegyes felé este 5.29	Battonya felől d. u. 4.01

Arad—Új-Szt.-Anna—Kétegyháza között.

Kétegyháza felé reg. 6.10	Kétegyháza felől d. e. 12.—
Kétegyháza felé d. u. 12.35	Kétegyháza felől este 6.06

Nemzeti színház.

Bérlet 94. sz.

Páros.

Kedden, 1904. évi január hó 5 én:

Az aranyhíd.

Bohózat 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Gardennes	Mariházi M.	Babstien	Juhai József.
Bienaimé	Békés Gyula.	Helén	Almásy Lola.
Jaquelin	Aranyosy J.	Rosalie	Gőz Aranka.

Kezdete este 7 és fél órakor.

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer:

tüdőbetegségeknek, légzőszervek hurotos bajainál, ugymint idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál influenza után ajánlatik.

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban úvegenként 4.— koronáért kapható. Figyeljünk, hogy minden üveg alatti cizettel legyen ellátva.

F. Hoffmann-La Roche & CO. vegyészeti gyár Basel (Svájc).

Az

ARADI KÖZLÖNY

1904. évi

Nagy Képes Naptárának

kicsinyített czimlapja.

Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárát, amely sokszínű művészi fedéllel van ellátva, minden egyes újonnan belépő előfizetőnek megküldjük.

Magyar királyi állami méneparancsnokság Mezőhegyesen.

1092. ikt. sgdt. szám.

Lóárverési hirdetmény.

A mezőhegyesi magyar királyi állami ménesből az alább felsorolt lóanyag fog folyó év január hó 28-án nyilvános árverés útján a helyszínen eladatni, és pedig:

- 3 darab idősebb anyakancza,
- 3 „ négy és fél éves kancza,
- 5 „ idősebb herélt és
- 24 „ három és fél éves herélt.

Az árverés reggel 9 órakor veszi kezdetét.

Az árverési feltételek a helyszínen fognak a közönségnek tudomására hozatni.

Mezőhegyes, 1904. évi január hó 1-én.

33

M. kir. áll. méneparancsnokság.

Tartalékos tiszt urak figyelmébe

ajánlom ujonnan és dusan fölszerelt

egyenruházati szabóságomat,

a hol a legsikkesebb

egyenruhákat és egyenruházati cikkeket

a legjutányosabban számítok.

Egyenruhák átalakítását gyorsan és pontosan eszközölöm.

Kiváló tisztelettel

2810

BRAUN JÁNOS

Arad, Kölcsey-utca 6. sz.

Van szerencsém a n. érdemi közönséget arról értesíteni, hogy eredeti csomagolásban oly

Csukamájolajat

hozok forgalomba, mely egy új eljárás szerint lézritkított térben lesz a frissen fogott csukák májából, az erre a célra berendezett hajókban előállítva.

csukamájolaj

nagyan különbözik az árubelitől, világos-sárga és a lehetőségig szagtalan.

JAVÁLVÁ: Tüdő, mell és gégebetegségek, bőrbetegségek, görvéllykór (scrophula) ellen, valamint gyenge egyének, különösen gyermekeknek, mint vértisztító és javító.

Ez a csukamájolaj könnyen reszorbeálható, ezért gyermekek és gyenge egyének igen jól tűrik, miért is orvosi autoritások mint a test súlyát gyarapítót és vértisztítót legjobban ajánlják.

Egy üveg ára 2 korona.

Lakások, beteg- valamint gyermekszobák levegőjének tisztítására ajánlok

ozón fenyő illatot.

E fenyő illatból pár cseppet forró vízzel telt edénybe öntünk, mi által a levegő üde fissé lesz, akár csak a fenyves-erdőké.

Egy adag 1 korona.

Szoba illatok: Rózsa, Rozeda, Orgona, Heliotrop, Viola, Gyöngyvirág.

Papier de Armenie

pompás és csodás illatu füstölő papir egy adag 40 fillér. — Illatszerek nagy választékban.

Gutori Földes Kelemen

gyógyszerész és vegyészeti laboratoriuma Aradon.

Telefon 111. szám.

1529

ALAPITTATOTT 1890.

Augenstein K. Alajos

házasságközvetítő intézete

Budapest, VII., Wesselényi utca 54. szám.

Közvetít házasságokat biztos sikerrel 6 hét alatt.
Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg. 2411

ALAPITTATOTT 1890.

Hirdetmény.

Vb. Schwarcz Sámuel gurahonczai közadós csődtömegéhez leltározott, a csődletár 2045—2054., 2056., 2058., 2060—2082., 2086., 2090., 2097., 2098., 2101., 2104., 2105., 2109., 2110., 2114—2118., 2120—2123., 2128—2147., 2149—2153., 2155—2159., 2161—2169., 2171—2178., 2180—2183., 2185., 2186., 2188., 2191—2193., 2196—2200., 2202—2204., 2206—2234., 2237—2243., 2246—2248., 2250—2254., 2256—2261., 2264—2267., 2269—2290., 2293., 2294., 2296., 2298., 2300., 2302. és 2304—2307. tételei alatt felvett 9932 korona 87 fillér összeget kitevő activ követelések a csődválasztmányának 1903. évi december hó 31-én kelt határozata folytán ajánlati árverés útján eladatnak.

Az írásbeli zárt ajánlatok 100 korona bánatpénzzel ellátva 1904. évi január hó 12-ig bezárólag nálam vagy Dr. Mittler Izidor ügyvéd, csődválasztmányi elnök urnál Aradon nyújthatók be.

A csődválasztmány és a tömeggondnok a követelések mennyi-égéért, fennállásáért, valódiságáért és behajthatóságáért szavatosságot nem vállal.

A beérkezett ajánlatok fölött a választmány 1904. évi január hó 15-én d. u. 3 órakor, a választmányi elnök ur irodájában fog határozni s fenntartja azon jogát, hogy az ajánlatok közül egyet sem fogadjon el, hogy azonnal szóbeli árverést tartson vagy belátása szerint másként határozzon.

A vevő a vételért és a vételi illetéket a tömeggondnok kezéhez azonnal kifizetni köteles.

Dr. Dénes Jakab,

buttyini ügyvéd, csődtömeggondnok.

34

Szépítsd arczodat

— ha nem akarsz pénzt hiába kidobni — a világhírű

Hajós-féle

IBOLYA-CRÉMMEL

A bőr által rögtön felszívódik. Remek hatása, többször kipróbáltatott s a hölgyközönség által legjobbnak elismert készítmény. Eltűntet rövid idő alatt szeplőt, májfoltot, bibircsot, bőrvérösséget és mindennemű arctisztatlanságot.

Egy tégely ára 1 korona.

Ibolya-crème szappan 70 fill.

Ibolya-hőlypor fehér, rózsaszín és krém színben 1 doboz 1 K. 20 f.

Ibolya-tej nappali használatra 1 kor.

Bevásárlásnál csakis HAJÓS-féle készítményeket tessék elfogadni.

Kapható a készítő feltalálójánál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratoriuma 126

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Ring Lajos, RozsnyaiMátyás, Tábor Gyula (Gáj) és Vojtek Kálmán gyógyszerész uraknál Krausz Elemér és Társai, Vojtek és Weiss droguista uraknál.

BÁLI MEGHIVÓK

egyszerű és diszes kivitelben

TÁNCZRENDEK

NÉVJEGYEK

óriási választékban

méltányos árakon

kaphatók:

Aradi Nyomda Részvénytársaság

könyvnyomdájában

Aradon, József főherceg-ut 22. szám.

Telefon 151.

Egy 4 esetleg 5 szobás

lakás azonnal ocsón kiadó, Halász-utca 27. 1908

Waltzer János toll.

Nickelozott aczéllal.

Kapható: Ingam I. és Fiamak. Telefon 517.

KINTZLER ZOLTAN

Brometter mérés és ékszerész

Arad, Andrassy-tér 20. (Régi arena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer

kapható.

Pontos és szolid kiszolgálás!

Ez a legfontosabb

nem kell elköltözés esetén, vagy más esetben feleslegessé váló bútorokat pontos áron eladni, megveszem én azokat, egyszerűen

urasságoktól levetett ruhákat

a legolcsóbban árban.

Kivánatra házhoz is megyek.

Roth A.

bútorvétel és eladás.

Arpad-tér 4. sz. (a zsidótemplommal szemben) 1471

Megyei és városi telefon 471. szám.

Legolcsóbb bevásárlás

Örv. Süttő Józsefné utóda

URBÁN E.

üveg és porcelán raktáralban

ARADON,

Forray-utca 2/c. és Szabadság-tér 20. sz. gróf Nádasdy-ház.

Carlsbadi finom porcelán étkező készletek színezve 5 frt 75 krtól feljebb.

Carlsbadi finom kávé és tea készletek színezve 3 frt 35 krtól feljebb.

Carlsbadi finom kávé és tea csészék színezve 24 krtól feljebb.

Carlsbadi finom mocca csészék aranyozott, 20 krtól feljebb.

Mosdókészletek complet színezve 3 frt 60 krtól feljebb.

Függőlámpák nagy választékban 2 frt 95 krtól feljebb.

Likör készletek a legszebb kivitelben 75 krtól feljebb.

Színes vagy fehér üveg compót tal 6 tányerral 85 krtól feljebb.

Finom vizes pohár mintázott, darabja 6 krtól feljebb.

Finom boros pohár mintázott, darabja 5 krtól feljebb.

Finom boros palaczk, csiszolva, dugóval 30 krtól feljebb.

Finom likör palaczk, csiszolva, dugóval 20 krtól feljebb.

Finom likör pohár (kehely) 10 krtól feljebb.

Finom likör pohár sajtolt 5 krtól feljebb.

Meken kívül a legmeglepőbb olcsó árban kaphatók képek, tükrök, képkarok, főzőedények, diszmutárgyak, alpacca evőeszközök stb. minden a szakmához tartozó cikkek. — Ugyanott

szagtalan kristály-petroleum

1 liter 20 kr. nem füstöl.

Üveges munkák helyben és vidéken jutányos ár mellett eszközöltetnek, valamint javítási munkák is.

Kölcsön-edény minden alkalomra kapható. 2799

Alapított 1884-ben.

Telefon 242. sz.

Kalmár * *

* * József

villanyműszerész

Kerékpár és varrógép raktára

ARAD, Salacz Gyula-utca 2. sz.

Raktáron tartok családi

Singer varrógépeket, karikahajós (Ringschiff) gépeket bázi vagy ipari használatra 5 évi írásbeli jótállással, kedvező havi részletfizetés mellett

Varrógép javítások

jótállás mellett eszközöltetnek.

Aki egy csésze jó teát óhajt élvezni, kérje mindenütt a világ legjobb és legfinomabb teáját, és az az

INDRA TEA,

mely Chinának, Indiának és Ceylonnak legfinomabb tea keveréke. — Valódi csak eredeti csomagolásban.

Raktárakat a hirdető táblák mutatják.

Főraktár: Fejér Gyula, Arad.

Arad legnagyobb

óra és ékszerraktára.

DEUTSCH IZIDOR

órák és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek és eladások.

Legnagyobb választék és legolcsóbb bevásárlási forrás

Ékszertárgyak,

tört arany és ezüstneműek készpénzért a legmagasabb árban megvételnek vagy más új tárgyra átcseréltetnek. 2508

— Kéretik kísérletet tenni. —

Egy csoda hangszer!

Uj!

Tanulás és hanglegy ismeret nélkül is azonnal játszhatja mindenki rajta a legszebb dalokat, táncdarabokat, indulókat, u. m.: Sackingeni trombitás, Sei nicht böse, Beim Souper, Radecky induló stb. és még 200 más kiváló zenedarabot, ezen az új találmányu, kintűnő és elegánsan kiállított trombitán az u. n.

„Trombino“-n.

A Trombino a jelenkor legszenzációsabb találmánya és mindenütt nagy feltűnést kelt, különösen akkor, ha valaki egy társaságban egyszerre csak mint kürtművész lép fel, holott az illetőnek ezen tehetségéről azelőtt senki tudomással nem bírt. Minden dal tanulás, fáradság és erőlködés nélkül azonnal játszható, csak a megfelelő hanglegy szalagot kell beilleszteni. Pompás zene, szép és erőteljes hangokkal. Mulatságoknál, társaságokban vagy otthon, a legszebb szórakozás. Kerékpár-, kocsi- vagy gyalog-kirándulásoknál, csónakázásnál a legmulattóbb kísérő. Tánczhoz vagy énekisérethez kiválóan alkalmas. A Trombino gazdag tartalma daljegyzékkel együtt, melyben könnyen megérthető magyarázat is van: I. minőség finom nickelezéssel 9 dallal 3 frt 50 kr. II. minőség finom nickelezéssel 18 dallal 6 frt 50 kr. Dal-lemezek az I. minőséghez darabonként 30 kr., a II. minőséghez 50 kr.

Egyedüli szétküldési hely utánvétellel

1018

KERTÉSZ HENRIK, Bécs, I. Fleischmarkt 18—976.

Nagy pénzmegtakarítás. — Egészen új raktár.

Telefon 585.

Ajánlok jó lánggal, könnyű és hamuvá égő

100 kg. I. körösvölgyi (fekete) fűtő szén 2 kor. 60 fill.

100 kg. II. körösvölgyi (barna) fűtő szén 2 kor. 40 fill.

100 kg. I. körösvölgyi apró porszenet gyári üzemre, esetleg kovácsoknak keverésre 2 kor. 20 fill.

1000 kg-nál 20 fillérrel olcsóbb. — Vaggon vételnél külön árak.

100 kg. bükkfaszén zeákokban szállítva 4 korona 20 fillér.

100 kg. bükkfaszén csomagokban kereskedőknek 5 kor. 80 fill.

100 kg. bükkfa fűrészt, esetleg aprítva és házhoz szállítva 1 kor. 80 fill.

Házhoz szállítva fűtőszén 50 kg. zsákokban, a többiféle 25 kg-os zsákokban. Szállításra fél napi időt kérek.

Körösvölgyi Szénraktár

Halász-utca 28.

Telefon 585.

Ugyanott kerestetnek ügynökök, kik magánosokat és kereskedőket keresnek fel, mellékjövedelemre. 31

Értesítés!

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség becses tudomására hozni, hogy a helyben már évek óta fennálló és előnyösen ismert Vuk Lukrécia-féle női-szabó műterembe mint társ beléptem.

Kiváló tisztelettel

Beck Karolin.

Nagyérdemű hölgyközönség!

Bécs és Budapest legelső műtermeiben szerzett tapasztalataink és gyakorlatunk folytán azon keletlen helyzetben van cégünk, hogy minden e szakmába vágó munkát elvállalhatunk és miként eddig, úgy a jövőben is a legfokozottabb igényeknek is megfelelően tudunk.

Bátorkodunk egyben a nagyérdemű hölgyközönség tudomására hozni, hogy műtermünkkel kapcsolatban szabászati iskolát nyitottunk, hol a szabást a legújabb módszer szerint tanítjuk.

Ismételve ajánlva magunkat a nagybecsűt hölgyközönség figyelmébe, maradtunk

kiváló tisztelettel

Vuk és Beck,

Tököl-tér 7. szám, II. emelet.

Munkatervünkbe felvettük a gyermekruhákészítést, mindenkor a legújabb divatlapok szerint. 2494

Telefon szám 98.

Legalkalmasabb és legolcsóbb

karácsonyi és újévi ajándék

Singer varrógépek

családok és iparosok részére.

Hammer Vilmos

műszerésznél

öt évi jótállás és kedvező fizetési feltételek mellett kapható.

Raktáron 2767

Singer karikahajós és Centrál Bobbin gépek.

Arad legregibb varrógép javító műhelye és raktára, Szabadság tér 7. sz.

Telefon szám 98.

A n. é. közönség figyelmébe.

Tisztelettel hozom a n. é. közönség tudomására, hogy

Andrassy-tér 17. sz. alatt létezett Hottinger Jánosné-féle

mosó és vasaló

intézetet

átvettem

és saját nevem alatt tovább vezetni fogom.

Kérem a n. é. közönséget az elődöm iránt tanúsított pártfogását és bizalmát reám is átruházni szíveskedjék. 2867

Tisztelettel

Czeplédi Mária.

M. kir. szabadalmazott

Tüzi fecskendők

és hozzávaló mindennemű tömők (csövek)

Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgáltatást, — a gép jó működésért 8 évi jótállás (ingyen javítás).

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gumí csövek gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja a gépezet jó működéseért 8 évi jótállás, ingyen javítás.

K u t a k

a hozzávaló csövekkel gyári áron.

Hönig Frigyes

harangöntőnél 1418

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.

Mindennemű javítások olfogatások